

1 Զիմնական գործունեության նկարագրություն

«ԱԿԲԱ Բանկ» ԲԲԸ-ն (այսուհետ՝ «Բանկ») մայր կազմակերպությունն է իմբում, որը բաղակազմ է Բանկից և իր դուստր կազմակերպություններից՝ «ԱԳԲԱ Լիզինգ» վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ից և «ԱԿԲԱ Տեխնոլաբ» ՍՊԸ-ից (այսուհետ միասին՝ «Խումբ»): Այն ձևավորվել է 1995թ.-ին, որպես միացյալ սեփականությամբ կոոպերատիվ բանկ՝ համաձայն Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության, և 2006թ.-ին վերակազմակերպվել է որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն, իսկ 2021թ.-ին վերակազմակերպվել է որպես բաց բաժնետիրական ընկերություն:

Բանկը գործունեություն է իրականացնում ՀՀ Կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ «ԿԲ») կողմից տրված ընդհանուր բանկային լիցենզիայի հիման վրա և հանդիսանում է ՀՀ ավանդների ապահովագրության պետական համակարգի անդամ:

Բանկն ընդունում է բնակչությունից ավանդներ, տրամադրում է վարկեր և իրականացնում է դրամական փոխանցումներ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում և ՀՀ տարածքից դուրս, իրականացնում է արտարժույթի փոխանակման գործարքներ, թղարկում է պարտատոմսեր և մատուցում է այլ բանկային ծառայություններ իր կորպորատիվ և ֆիզիկական անձ հաճախորդներին: Բանկի գլխամասային գրասենյակը գտնվում է Երևան քաղաքում, և այն ունի 64 մասնաճյուղ (ներառյալ՝ գլխամասային գրասենյակը) Երևանում և ՀՀ այլ մարզերում: Բանկի իրավաբանական հասցեն է՝ ՀՀ, ք. Երևան 0002, Արամի փողոց 82-84:

Բանկի բաժնետերերն են.

Բաժնետեր	31 Դեկտեմբեր 2023թ.	31 Դեկտեմբեր 2022թ.
	%	%
«ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ	81.60	83.80
Սակամ Ինտերնասիոնալ ՍԱՍ	4.55	4.55
Այլ	13.85	11.65
Ընդամենը	100.0	100.0

Խմբի մայր կազմակերպությունը «ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ-ն է, որը չունի վերահսկող կողմ:

«ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ-ն հիմնադրվել է 2017թ. մայիսի 6-ին, 10 Գյուղական փոխօգնության ասոցիացիաների՝ Բանկի նախկին բաժնետերերի կողմից, որոնք ներկայումս հանդիսանում են «ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ բաժնետերերը: Գյուղական փոխօգնության մարզային միավորումները ՀՀ 10 մարզերում գործող հասարակական կազմակերպություններ են, որոնք ստեղծվել են մարզերում գյուղատնտեսությունը զարգացնելու նպատակով: 10 ԳՓՄՍ-ները միասին ունեն 72,849 անդամներ:

2 Բանկի դուստր կազմակերպությունները

«ԱԳԲԱ Լիզինգ» վարկային կազմակերպությունը ձևավորվել է 2003թ.-ի մարտի 30-ին որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն: Ընկերության հիմնական գործունեությունը ֆինանսական վարձակալության գծով գործառնություններն են իրավաբանական և ֆիզիկական անձ հանդիսացող հաճախորդների հետ: Ընկերությունն ունի վարկային կազմակերպության լիցենզիա՝ տրված ՀՀ ԿԲ-ի կողմից:

Ընկերությունը հանդիսանում է իմբի դուստր կազմակերպություն և համախմբվում է սույն ֆինանսական հաշվետվություններում: Բանկին է պատկանում «ԱԳԲԱ Լիզինգ» վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերի 100%-ը:

2021թ.-ի դեկտեմբերի 23-ին բանկը հիմնադրել է «ԱԿԲԱ Տեխնոլաբ» ՍՊԸ կրթական կենտրոնը: Կենտրոնի նպատակն է իրականացնել կրթական ծրագրեր և ներգրավել որակյալ մասնագետների:

3 Պատրաստման հիմունքները

Ընդհանուր ականարկ

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (այսուհետ՝ «ՖՅՄՍ») պահանջներին համապատասխան, սկզբնական արժեքի հիմունքով, փոփոխված իրական արժեքով ֆինանսական գործիքների սկզբնական ճանաչմամբ և տարածքների և սարքավորումների (հող, շենք և փոխադրամիջոց) վերագնահատմամբ, ֆինանսական գործիքների՝ իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով դասակարգմամբ («FVOCI»): Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ժամանակ կիրառվող հաշվապահական քաղաքականության հիմնական դրույթները ներկայացված են ստորև: Այս քաղաքականությունը հետևողականորեն կիրառվել է ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների նկատմամբ, եթե այլ բան նշված չէ:

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են հազ. ՀՀ դրամով, բացառությամբ մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահույթի, եթե այլ բան նշված չէ:

Պատերազմ Ռուսաստանի և Ուկրաինայի միջև

2022թ. փետրվարին Ռուսաստանի Դաշնության և Ուկրաինայի միջև ռազմական հակամարտության պատճառով մի շարք երկրներ պատժամիջոցներ սահմանեցին Ռուսաստանի Դաշնության դեմ: Հակամարտությունը ազդում է ոչ միայն երկու երկրների տնտեսական ակտիվության վրա, այլև համաշխարհային տնտեսության վրա: Պատժամիջոցների հետևանքով աշխարհի շատ երկրներում ապրանքների և պարենային ապրանքների գները բարձրացել են, ռեսուրսների մատակարարման միջև հաստատված կապերը խաթարվել են, գնաճը նույնպես ազդում է գների վրա, և վերլուծաբանները կանխատեսում են նաև տնտեսական հետևանքներ համաշխարհային տնտեսության ոլորտների համար:

Չնայած վերոնշյալին, Հայաստանի տնտեսությունը հաջողությամբ դիմակայել է առկա համաշխարհային ցնցումներին և 2022թ. գրանցել է տպավորիչ մակրոտնտեսական ցուցանիշներ՝ հիմնականում զբոսաշրջության, մի շարք ընկերությունների Հայաստան տեղափոխման և տրանսֆերտների զգալի աճի շնորհիվ: Նշված բոլոր գործոնները հանգեցրել են ՀՆԱ-ի 12,6 տոկոս աճի 2022թ. -ին, ինչը զգալիորեն ավելի բարձր է, քան ակնկալվում էր տարեսկզբին: Արժույթի միջազգային հիմնարկի (ԱՄՀ) կատարողական արդյունքների դիտարկման համաձայն՝ տնտեսական վերականգնումը կշարունակվի: Կառավարությունը նախատեսում է 7% աճ 2023 թվականին: Կառավարության 2021-2026թթ. տնտեսական ծրագիրը նախատեսում է զարգացնել արտահանման ուղղված և ներդրումների վրա հիմնված աճի մոդելը լայնածավալ բարեփոխումների ջանքերի միջոցով: Standard & Poor's-ի կողմից Հայաստանին տրված վարկային վարկանիշը B+ է՝ 2022թ. նոյեմբերի 24-ի կայուն կանխատեսմամբ: Fitch-ի վարկային վարկանիշը Հայաստանի համար կազմում է B+ և թարմացվել է 2023թ. փետրվարի 10-ին՝ դրական կանխատեսմամբ: Ֆինանսական հաշվետվությունները արտացոլում են իմբի գործառնությունների և ֆինանսական վիճակի վրա հայկական բիզնես միջավայրի ազդեցության վերաբերյալ ղեկավարության գնահատականը: Ապագա բիզնես միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

Գործարար միջավայր

Հայաստանի Հանրապետությունը շարունակում է տնտեսական բարեփոխումները և իրավական, հարկային ու օրենսդրական համակարգերի զարգացումը՝ շուկայական տնտեսության պահանջներին համապատասխան: Հայաստանի տնտեսության ապագա կայունությունը առավելապես կախված է այս բարեփոխումներից և զարգացումներից, ինչպես նաև կառավարության կողմից իրականացվող տնտեսական, ֆինանսական և դրամավարկային քաղաքականությունների արդյունավետությունից:

Ղեկավարությունը գտնում է, որ ձեռնարկում է համապատասխան միջոցներ ներկայիս իրավիճակում իմբի գործունեության կայունությունը ապահովելու համար:

3 Պատրաստման հիմունքները (շարունակություն)

Գնահատման անորոշություններ

Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ հասանելի տեղեկատվության հիման վրա, խումբը ապագայում սպասվող դրամական հոսքերի գնահատումները արտացոլել է ակնկալվող վարկային կորուստների և ֆինանսական գործիքների և հիմնական միջոցների իրական արժեքների վերագնահատումներով:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի դրույթներ

Համախմբման հիմունքներ

Դուստր ընկերությունները, որոնց գործունեության նկատմամբ խումբը վերահսկողություն է իրականացնում, համախմբվում են:

Վերահսկողությունն իրականացվում է այն դեպքում, երբ խումբն իրավունք ունի ներդրումներից ստանալ փոփոխական արդյունքներ կամ ենթարկվում է այդ արդյունքների փոփոխությունների հետ կապված ռիսկին և կարող է ազդել այդ ներդրումներից ստացվող արդյունքների վրա իր իրավասությունների միջոցով: Մասնավորապես, խումբը վերահսկում է ներդրումը, միայն և միայն այն դեպքում, երբ բավարարվում են հետևյալ պայմանները՝

- խումբն ունի իրավասություն ներդրման օբյեկտի նկատմամբ (այսինքն՝ գոյություն ունեցող իրավունքներ, որոնք ապահովում են ներդրման օբյեկտի նշանակալի գործունեությունը կառավարելու հնարավորություն),
- խումբն ունի իրավունք ներդրումներից ստացվող փոփոխական արդյունքների նկատմամբ և ենթարկվում է այդ արդյունքների փոփոխությունների հետ կապված ռիսկին,
- խումբն ունի հնարավորություն օգտագործելու իր իրավասությունները ներդրման օբյեկտի նկատմամբ՝ ներդրումներից փոփոխական արդյունքների վրա ազդելու նպատակով:

Որպես կանոն, ենթադրվում է, որ վերահսկողությունը պայմանավորված է ձայնի իրավունքի մեծամասնությամբ: Սույն ենթադրության հաստատման, ինչպես նաև խմբի մոտ մեծամասնությունից ավելի քիչ քվեարկման կամ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ մեծամասնությունից ավելի քիչ նմանատիպ իրավունքների առկայության դեպքում, խումբը հաշվի է առնում է բոլոր փաստերը և հանգամանքները տվյալ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իրավասության առկայությունը գնահատելիս, ներառյալ՝

- ներդրման օբյեկտի նկատմամբ ձայնի իրավունք ունեցող անձանց հետ պայմանագրային համաձայնությունը,
- այլ համաձայնագրերից ծագող իրավունքները,
- խմբին պատկանող առկա և հնարավոր քվեարկման իրավունքները:

Դուստր կազմակերպության համախմբումը սկսվում է, երբ խումբը ձեռք է բերում վերահսկողություն դուստր ընկերության նկատմամբ և դադարում է, երբ խումբը կորցնում է այդ վերահսկողությունը: Ներխմբային բոլոր գործարքները, ինչպես նաև այդ գործարքների արդյունքում առաջացած մնացորդներն ու չիրացված օգուտները ամբողջությամբ բացառվում են: Չիրացված վնասները նույնպես բացառվում են, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ գործարքը վկայում է փոխանցվող ակտիվի արժեքի մասին:

Անհրաժեշտության դեպքում, դուստր ընկերությունների ֆինանսական հաշվետվությունները ճշգրտվում են՝ այդ ընկերությունների հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություններին համապատասխանեցնելու նպատակով: Առանց վերահսկման կորստի դուստր ընկերությունում մասնակցության փոփոխությունը հաշվառվում է որպես սեփական կապիտալում փոփոխություն: Դուստր կազմակերպության վնասները վերագրվում են չվերահսկող բաժնեմասին, նույնիսկ եթե այն հանգեցնում է բացասական մնացորդի: Եթե խումբը կորցնում է դուստր կազմակերպության նկատմամբ վերահսկողությունը, այն ապաճանաչում է դուստր կազմակերպության ակտիվները (ներառյալ՝ գույքի) և պարտավորությունները, ցանկացած չվերահսկվող բաժնեմասի հաշվեկշռային արժեք, սեփական կապիտալում արտացոլվող փոխարկման կուտակված տարբերությունները, ճանաչում է ստացված փոխհատուցման իրական արժեքը, մնացած ներդրման իրական արժեքը, գործարքի արդյունքում առաջացած ավել կամ պակաս գումարը շահույթում կամ վնասում, վերադասակարգում է նախկինում այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված տարրերի մայր կազմակերպության բաժինը շահույթում կամ վնասում կամ չբաշխված շահույթում:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի դրույթներ (շարունակություն)

Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում

Ասոցիացված են համարվում այն կազմակերպությունները, որոնցում խումբը ունի 20%-ից 50% քվեարկող բաժնեմաս կամ խումբն ունի Եական ազդեցության այլ հնարավորություններ, որը, սակայն, չի նշանակում լիովին վերահսկում: Ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումները հաշվառվում են բաժնեմասնակցության մեթոդով և սկզբնապես ճանաչվում են ձեռքբերման արժեքով՝ ներառյալ գուղվիլը: Հաշվեկշռային արժեքի հետագա փոփոխությունները արտացոլում են միավորմանը հաջորդող խմբի՝ ասոցիացված կազմակերպության գուտ ակտիվների բաժնեմասի փոփոխությունները: Խմբի՝ ասոցիացված կազմակերպության շահույթի կամ վնասի բաժնեմասը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում, իսկ պահուստներում փոփոխությունները ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում: Այնուամենայնիվ, երբ խմբի՝ ասոցիացված կազմակերպություններում վնասների բաժինը գերազանցում է իր բաժնեմասը ասոցիացված կազմակերպությունում, խումբը չի ճանաչում հետագա կորուստները, եթե խումբը չի պարտավորվում հետագա վճարումներ կատարել ասոցիացված կազմակերպությանը կամ ասոցիացված կազմակերպության անունից:

Խմբի և իր ասոցիացված կազմակերպության միջև գործարքներից չիրացված օգուտները բացառվում են մինչև խմբի՝ ասոցիացված կազմակերպությունում բաժնեմասը. չիրացված վնասները նույնպես բացառվում են, բացառությամբ այն դեպքի, երբ համապատասխան գործարքը վկայում է փոխանցվող ակտիվի արժեզրկման մասին:

Իրական արժեքի չափում

Խումբն իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով պահվող ֆինանսական գործիքները և ոչ ֆինանսական ակտիվները չափում է իրական արժեքով՝ յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Իրական արժեքն այն գինն է, որը չափման ամսաթվի դրությամբ ընթացիկ շուկայական պայմաններում, հիմնական կամ դրա բացակայության դեպքում՝ ամենաբարենպաստ շուկայում կստացվեր շուկայի մասնակիցների միջև՝ սովորական գործարքում ակտիվը վաճառելու կամ կվճարվեր պարտավորությունը փոխանցելու դիմաց: Իրական արժեքով չափումը ենթադրում է, որ ակտիվի վաճառքը կամ պարտավորության փոխանցումը կատարվում է՝

- այդ ակտիվի կամ պարտավորության հիմնական շուկայում, կամ
- հիմնական շուկայի բացակայության դեպքում՝ տվյալ ակտիվի կամ պարտավորության համար ամենաբարենպաստ շուկայում:

Խումբը պետք է հասանելիություն ունենա հիմնական կամ ամենաբարենպաստ շուկա: Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափվում է՝ կիրառելով այնպիսի ենթադրություններ, որոնք շուկայի այլ մասնակիցները կօգտագործեին ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը որոշելիս՝ ենթադրելով, որ շուկայի մասնակիցները գործում են իրենց լավագույն տնտեսական շահերից ելնելով: Ոչ ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքի չափումը հաշվի է առնում շուկայի մասնակցի՝ տնտեսական օգուտներ ստեղծելու կարողությունը՝ ակտիվի առավել արդյունավետ և լավագույն օգտագործումից կամ այն շուկայի մեկ այլ մասնակցի վաճառելուց, ով ակտիվը կօգտագործեր առավել արդյունավետ և լավագույն կերպով:

Խումբն օգտագործում է գնահատման մեթոդներ, որոնք տեղին են տվյալ հանգամանքներում, և որոնք համար բավարար տվյալներ կան իրական արժեքը չափելու համար՝ առավելագույնի հասցնելով համապատասխան դիտարկելի ելակետային տվյալների օգտագործումը և նվազագույնի հասցնելով ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալների օգտագործումը:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի դրույթներ (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ

Սկզբնական ճանաչում

Ճանաչման ամսաթիվ

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների բոլոր կանոնավոր գնումներն ու վաճառքները ճանաչվում են գործարքի ամսաթվով: Կանոնավոր են համարվում ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների այնպիսի գնումները կամ վաճառքները, որոնք պահանջում են ակտիվի մատակարարում տվյալ շուկայում գործող նորմերով կամ գործարար սովորույթներով սահմանված ժամկետի ընթացքում:

Սկզբնական չափում

Ֆինանսական գործիքների դասակարգումը սկզբնական ճանաչման պահին կախված է պայմանագրային պայմաններից և գործիքների կառավարման բիզնես մոդելից: Ֆինանսական գործիքները սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով և գործարքի ծախսերը նվազեցվում կամ ավելացվում են տվյալ գումարին, բացառությամբ՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների:

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների չափման տեսակներ

Խումբն իր բոլոր ֆինանսական ակտիվները դասակարգում է ելնելով ակտիվների կառավարման բիզնես մոդելից և ակտիվի պայմանագրային պայմաններից, չափումն իրականացնելով՝

- Լնորտիզացված արժեքով,
- Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով,
- Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Խումբն իր ածանցյալ և առևտրային պորտֆելը դասակարգում և չափում է իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով: Խումբը կարող է հաշվառել ֆինանսական գործիքները իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, եթե այդ կերպ վերանում է կամ զգալիորեն նվազեցվում են չափման կամ ճանաչման անհամապատասխանությունները:

Ֆինանսական պարտավորությունները, բացի վարկային պարտավորություններից և ֆինանսական երաշխիքների պայմանագրերից, չափվում են ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, երբ դրանք պահվում են վաճառքի համար, ածանցյալ գործիքներ են կամ կիրառվում է իրական արժեքով հաշվառում:

Բանկերին տրված վարկեր և փոխատվություններ, հաճախորդներին տրված վարկեր ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային արժեթղթեր

Խումբը չափում է բանկերին տրված վարկերը և փոխատվությունները, հաճախորդներին տրված վարկերը և ներդրումային արժեթղթերը ամորտիզացված արժեքով միայն այն դեպքում, եթե միաժամանակ բավարարվում են հետևյալ երկու պայմանները՝

- Ֆինանսական ակտիվը պահվում է բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է ֆինանսական ակտիվները պահել պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրման նպատակով,
- Ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական միջոցների հոսքեր, որոնք իրենցից ներկայացնում են միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի դիմաց տոկոսների վճարումներ (SPPI):

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի դրույթներ (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ (շարունակություն)

Այս պայմանների մանրամասները ներկայացված են ստորև.

Բիզնես մոդելի գնահատում

Բիզնես մոդելն արտացոլում է իմբի կողմից ակտիվների կառավարման համար կիրառվող մեթոդը՝ դրամական միջոցների հոսքերի գնահատման նպատակով: Արդյոք իմբի նպատակն է՝ (i) ակտիվներից բացառապես ստանալ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր («ակտիվների պահում՝ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրման համար») կամ (ii) պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրում, և ակտիվների վաճառքի արդյունքում առաջացած դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրում («ակտիվների պահում՝ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրման և վաճառքի համար») կամ այն դեպքում, երբ կիրառելի չէ (i)-ը կամ (ii)-ը, ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես «այլ» բիզնես մոդելի մաս և չափվում են ԻԱՇՎ-ով:

Իմբի բիզնես մոդելը չի գնահատվում առանձին գործիքների հիմունքով, այլ ավելի բարձր՝ համախմբված պորտֆելների մակարդակով, և հիմնվում է այնպիսի դիտարկելի գործոնների վրա, ինչպիսիք են՝

- Բիզնես մոդելի արդյունավետության և այդ բիզնես մոդելի շրջանակներում պահվող ակտիվների գնահատման և իմբի առանցքային ղեկավար անձնակազմին ներկայացման մեխանիզմները,
- Բիզնես մոդելի արդյունավետության (և այդ բիզնես մոդելի շրջանակներում պահվող ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը, մասնավորապես, այդ ռիսկերի կառավարման մեխանիզմները,
- Բիզնեսի կառավարիչների փոխհատուցման եղանակները (օրինակ՝ փոխհատուցումը հիմնված է կառավարվող ակտիվների իրական արժեքների կամ պայմանագրային դրամական հոսքերի վրա),
- Վաճառքների ակնկալվող հաճախականությունը, արժեքը և ժամկետները նույնպես հանդիսանում են իմբի գնահատման կարևոր գործոններ:

Բիզնես մոդելի գնահատման հիմքում ընկած են ողջամիտ ակնկալվող սցենարները՝ առանց հաշվի առնելու «հոռետեսական» կամ «սթրեսային» սցենարները: Եթե սկզբնական ճանաչումից հետո դրամական միջոցների հոսքերը տեղի են ունենում իմբի սկզբնական ակնկալիքներից տարբեր կերպով, Խումբը չի փոխում տվյալ բիզնես մոդելում պահվող մնացած ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը, սակայն հետագայի համար հաշվի է առնում այդ տեղեկատվությունը նոր առաջացող կամ նոր ձեռք բերվող ֆինանսական ակտիվները գնահատելիս:

Միայն մայր գումարի և տոկոսի վճարման (SPPI) գնահատումներ

Որպես դասակարգման գործընթացի երկրորդ քայլ, Խումբը գնահատում է ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները՝ պարզելու համար, թե արդյոք դրանք բավարարում են SPPI գնահատման պահանջներին:

Այս գնահատման նպատակով, մայր գումար հասկացությունը սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեք սկզբնական ճանաչման ժամանակ և կարող է փոխվել ֆինանսական ակտիվի կյանքի ընթացքում (օրինակ՝ եթե կան մայր գումարի մարումներ կամ վարձատրության/զեղչի ամորտիզացիա):

Վարկային պայմանագրի մեջ սովորաբար տոկոսի ամենակարևոր տարրերն են՝ փողի ժամանակային արժեքը և վարկային ռիսկը: SPPI գնահատումը իրականացնելու համար Խումբը կիրառում է դատողություն և հաշվի է առնում համապատասխան գործոններ, ինչպիսիք են ֆինանսական ակտիվի արժույթը և տոկոսադրույքի գործողության ժամանակահատվածը:

Համեմատության համար, այն պայմանագրային դրույթները, որոնք առաջացնում են ավելի քան նվազագույն ենթարկվածություն ռիսկերին կամ պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերի տատանողականության, որոնք կապված չեն բազային վարկային պայմանագրի հետ, չեն առաջացնում միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա տոկոսի վճարում հանդիսացող պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր: Այս դեպքերում ֆինանսական ակտիվը պետք է չափվի իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի դրույթներ (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ (շարունակություն)

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքներ

Խուճբը չափում է պարտքային գործիքները իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով, եթե միաժամանակ առկա են հետևյալ երկու պայմանները.

Գործիքը պահվում է բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է ինչպես պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրումը, այնպես էլ ֆինանսական ակտիվների վաճառքը, Ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները բավարարում են SPPI ստուգման չափանիշներին:

Խուճբը թողարկում է ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրեր, ակրեդիտիվներ և վարկավորման չօգտագործված պարտավորվածություններ:

Ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրերը ֆինանսական հաշվետվություններում սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, որը ստացված վարձատրությունն է: Սկզբնական ճանաչումից հետո ամեն երաշխիքի համար խմբի պարտավորությունը չափվում է հետևյալ գումարների առավելագույնի չափով. սկզբնական ճանաչված արժեքի և ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված կուտակված ամորտիզացիայի տարբերության և ակնկալվող վարկային կորուստների պահուստի:

Վարկավորման չօգտագործված պարտավորվածությունները և ակրեդիտիվները պարտավորվածություններ են, որի շրջանակներում պարտավորվածության տևողության ընթացքում Խուճբը հաճախորդին պետք է տրամադրի վարկ՝ նախապես սահմանված պայմաններով: Ինչպես ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրերի դեպքում՝ այդ պայմանագրերը ընդգրկված են ակնկալվող վարկային կորուստների պահանջների մեջ:

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների վերադասակարգում

Խուճբը սկզբնական ճանաչումից հետո չի վերադասակարգում իր ֆինանսական ակտիվները, չհաշված բացառիկ դեպքերը, երբ Խուճբը փոխում է ֆինանսական ակտիվների կառավարման բիզնես մոդելը:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքները ներառում են կանխիկ թղթադրամները և մետաղադրամները, բանկերում Նոստրո հաշիվները և ՀՀ ԿԲ-ում պահվող միջոցները, ներառյալ պարտադիր պահուստները ՀՀ դրամով՝ զերծ պայմանագրային սահմանափակումներից: Երեք ամսից ավելի ժամկետով սահմանափակված միջոցները հանվում են դրամական միջոցներից և դրանց համարժեքներից, ինչպես ֆինանսական վիճակի մասին, այնպես էլ դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով, քանի որ (i) դրանք պահվում են պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքերը ստանալու նպատակով, և այդ դրամական հոսքերը իրենցից ներկայացնում են միայն մայր գումարի և տոկոսի վճարումներ, և (ii) դրանք չեն սահմանվել որպես ԻԱՇՎ-ով չափվող:

ԿԲ-ում պահվող պարտադիր դրամական մնացորդներ

ԿԲ-ում պարտադիր դրամական մնացորդները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով և ներկայացնում են անտոկոս պարտադիր պահուստային ավանդներ, որոնք հասանելի չեն Խմբի ամենօրյա գործունեությունը ֆինանսավորելու համար, և, հետևաբար, չեն համարվում դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների մաս՝ դրամական միջոցների հոսքերի համախմբված հաշվետվության նպատակով:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի դրույթներ (շարունակություն)

Հետզնման ու հակադարձ հետզնման պայմանագրեր և արժեթղթերի գծով փոխառության գործառնություններ

Հետզնման պայմանով արժեթղթերի վաճառքի գործառնությունները («ռեպո») դիտարկվում են որպես ապահովված ֆինանսավորման գործառնություններ: Հետզնման պայմանով վաճառված արժեթղթերը շարունակում են հաշվառվել հաշվեկշռում, և այն դեպքում, երբ գնորդն ունի նշված արժեթղթերի վաճառքի կամ գրավադրման պայմանագրային իրավունք կամ համաձայնություն, դրանք վերադասակարգվում են որպես «Հետզնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր» և ներկայացվում որպես առանձին հաշվեկշռային հոդված: Համապատասխան պարտավորությունն արտացոլվում է բանկերի կամ հաճախորդների միջոցների կազմում: Հետագայում վաճառքի պայմանագրով արժեթղթերի ձեռքբերումը (հակադարձ ռեպո) արտացոլվում է բանկերի նկատմամբ պահանջների կամ հաճախորդներին տրված վարկերի կազմում՝ կախված իրավիճակից: Վաճառքի գնի և ձեռք բերման գնի միջև տարբերությունը դիտարկվում է որպես տոկոսային եկամուտ և հաշվեգրվում ռեպո պայմանագրի ժամկետի ընթացքում՝ արդյունավետ եկամտաբերության մեթոդով:

Արժեթղթերը, որոնք փոխառության են տրվել գործընկերներին, շարունակվում են հաշվառվել ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում: Փոխառությամբ ներգրավված արժեթղթերն արտացոլվում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում միայն երրորդ անձանց վաճառքի դեպքում: Այս դեպքում առքուվաճառքի գործարքները հաշվառվում են ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում՝ եկամուտների կազմում՝ հանած առևտրային արժեթղթերի հետ կապված գործառնությունների ծախսերը: Այդպիսի արժեթղթերի վերադարձի պարտավորությունը արտացոլվում է առևտրային գործառնությունների գծով պարտավորություններում՝ իրական արժեքով:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Խումբը բնականոն գործունեության ընթացքում արժույթային և կապիտալի շուկաներում օգտագործում է տարատեսակ ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ, ներառյալ՝ ֆորվարդները, ֆյուչերսները, սվոպերը և օպցիոնները: Այդ ֆինանսական գործիքները նախատեսված են առևտրի համար և սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով: Իրական արժեքը որոշվում է շուկայական գնանշման հիման վրա կամ գնորոշման մոդելներով, որոնք հիմնված են բազիսային գործիքների ընթացիկ շուկայական և պայմանագրային արժեքների և այլ գործոնների վրա: Դրական իրական արժեքով ածանցյալ ֆինանսական գործիքները արտացոլվում են ակտիվների կազմում, իսկ բացասական արժեք ունեցողները՝ պարտավորությունների կազմում:

Նշված գործառնություններից ստացված արդյունքները հաշվառվում են ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում՝ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից զուտ օգուտ/(վնաս) կամ արտարժույթային գործառնություններից զուտ շահույթ կամ վնաս՝ կախված ածանցյալ գործիքների բնույթից:

Ներկառուցված ածանցյալ գործիքը հիբրիդային գործիքի բաղադրիչ է, որը ներառում է նաև ոչ ածանցյալ մայր-պայմանագիր, որի արդյունքում համակցված գործիքի դրամական հոսքերի մի մասը տատանվում է առանձին ածանցյալ գործիքի նման: Ներկառուցված ածանցյալ գործիքը առաջացնում է փոփոխություններ որոշ կամ բոլոր դրամական միջոցների հոսքերում, որոնք հակառակ դեպքում պահանջվում էին պայմանագրով, կախված սահմանված տոկոսադրույքից, ֆինանսական գործիքի գնից, ապրանքի գնից, արտարժույթի փոխարժեքից, գների ինդեքսից կամ դրույքից, վարկանշից կամ վարկային ինդեքսից, այլ փոփոխականից, պայմանով, որ ոչ ֆինանսական փոփոխականի դեպքում այն հատուկ չէ պայմանագրի կողմի համար: Ֆինանսական գործիքին կցված, բայց այդ գործիքից անկախ փոխանցվող ածանցյալ գործիքը, կամ գործիքը, որի պայմանագրային կողմը տարբերվում է այդ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմից, չի հանդիսանում պարունակվող ներգրավված ածանցյալ գործիք, այլ առանձին ածանցյալ գործիք է:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի դրույթներ (շարունակություն)

Պարտավորություններում կամ ոչ ֆինանսական մայր պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքները դիտարկվում են որպես առանձին ածանցյալ գործիքներ և հաշվառվում են իրական արժեքով, եթե համապատասխանում են ածանցյալ գործիքի վերոնշյալ սահմանմանը, նրանց տնտեսական հատկանիշները և ռիսկերը սերտորեն կապված չեն մայր պայմանագրի հետ, և մայր պայմանագիրը չի համարվում առևտրային նպատակներով կնքված կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով հաշվառվող:

Ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են բիզնես մոդելի և SPPI-ի գնահատումների հիման վրա:

Փոխառություններ

Թողարկված ֆինանսական գործիքները կամ դրանց բաղկացուցիչները դասակարգվում են որպես պարտավորություններ, եթե պայմանագրային համաձայնության արդյունքում խումբն ունի պարտավորություն փոխանցելու դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվներ, կամ այլ կերպ կատարելու պարտավորությունները, բացի հաստատուն գումարով դրամական միջոցների կամ այլ ֆինանսական ակտիվների՝ սեփական բաժնեմասային գործիքների հաստատուն քանակով փոխարինելը: Նման գործիքները իրենց մեջ ներառում են ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ պարտավորությունները, բանկերի միջոցները, հաճախորդների հաշիվները, այլ փոխառություններ, թողարկված պարտատոմսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո փոխառու միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդի կիրառման միջոցով: Պարտավորության ապաճանաչման դեպքում, ինչպես նաև ամորտիզացիայի ընթացքում, եկամուտներն ու ծախսերը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Եթե խումբը գնում է իր սեփական պարտքը, այն հանվում է ֆինանսական վիճակի համախմբված հաշվետվությունից, և պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Ստորադաս վարկեր

Ստորադաս վարկերը կարող են վճարվել միայն լուծարման դեպքում այն բանից հետո, երբ բավարարվել են ավելի բարձր առաջնահերթություն ունեցող այլ պարտատերերի պահանջները: Ստորադաս պարտքը հաշվառվում է ամորտիզացված արժեքով:

Վարձակալություն

Խումբը՝ որպես վարձակալ

Խումբը կիրառել է ճանաչման և չափման միասնական մոտեցում բոլոր վարձակալությունների համար, բացառությամբ կարճաժամկետ վարձակալությունների և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալությունների: Խումբը ճանաչում է վարձակալության գծով պարտավորություններ՝ վարձակալության գծով վճարումներ կատարելու համար և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ, որոնք ներկայացնում են պայմանագրի հիմքում ընկած ակտիվները օգտագործելու իրավունքը:

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

Խումբը ճանաչում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ (այն ամսաթիվը, երբ հիմքում ընկած ակտիվը հասանելի կդառնա վարձակալի կողմից օգտագործման համար): Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կուտակված կորուստները, և ճշգրտված վարձակալության գծով պարտավորության ցանկացած վերաչափմամբ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների սկզբնական արժեքը ներառում է ճանաչված վարձակալության գծով պարտավորությունների գումարը, սկզբնավորման ցանկացած ուղղակի ծախսումներ, վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ կատարված վարձավճարները՝ հանած ստացված ցանկացած վարձակալության խրախուսումներ:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի դրույթներ (շարունակություն)

Բացառությամբ այն դեպքերի, երբ խումբը խելամտորեն համոզված է, որ ձեռք կբերի վարձակալված ակտիվի նկատմամբ սեփականության իրավունքը պայմանագրի ավարտին, օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկում է գծային հիմունքով վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի օգտակար ծառայության ավարտի ամսաթվից և վարձակալության ժամկետի ավարտի ամսաթվից ամենավաղը: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները ենթակա են արժեզրկման գնահատման:

Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ խումբը ճանաչում է վարձակալության գծով պարտավորությունը վարձակալության ժամկետի ընթացքում վճարման ենթակա վարձավճարների ներկա արժեքով: Վարձավճարները պարունակում են հաստատուն վճարումները (ներառյալ՝ ըստ Էուլայան հաստատուն վճարումներ)՝ հանած վարձակալության ցանկացած ստացվելիք խրախուսումը, վարձակալության փոփոխուն վճարումներ, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, գումարները, որոնք սպասվում է, որ կվճարվեն վարձակալի կողմից՝ մնացորդային արժեքի երաշխիքի ներքո:

Վարձակալության գծով պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը վերաչափվում է, եթե տեղի են ունենում վերափոխումներ, վարձակալության ժամկետի փոփոխություն, ըստ Էուլայան հաստատուն վարձավճարների փոփոխություն կամ հիմքում ընկած ակտիվի գնման գնահատումներում փոփոխություն:

Կարճաժամկետ վարձակալություններ և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալություններ

Խումբը կիրառում է կարճաժամկետ վարձակալությունների ճանաչման բացառությունը կարճաժամկետ վարձակալությունների համար (այն վարձակալությունները, որոնց վարձակալության ժամկետը մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ 12 ամիս է կամ դրանից պակաս, և չեն պարունակում գնման օպցիոն): Խումբը կիրառում է նաև փոքրարժեք ակտիվների վարձակալության ճանաչման բացառությունը այն ակտիվների վրա, որոնք համարվում են փոքրարժեք (2,500 հազ. ՀՀ դրամը չգերազանցող):

Կարճաժամկետ վարձակալությունների և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալությունների գծով վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս՝ գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում:

Գործառնական – խումբը՝ որպես վարձատու

Վարձակալությունները, երբ խումբը չի փոխանցում հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության հետ կապված նշանակալի բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, դասակարգվում են որպես գործառնական վարձակալություն: Վարձակալական եկամուտը ճանաչվում է գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում է այլ եկամտի կազմում համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում, քանի որ գործառնական բնույթի է: Գործառնական վարձակալության բանակցությունների և պայմանավորվածությունների գծով կրած սկզբնավորման ուղղակի ծախսումները ավելացվում են տրամադրված ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին և ճանաչվում են որպես ծախս վարձակալության ժամկետի ընթացքում նույն հիմունքով, որը կիրառվում է վարձակալական եկամուտը ճանաչելիս: Պայմանական վարձավճարները ճանաչվում են որպես եկամուտ այն ժամանակահատվածի ընթացքում, որում դրանք ստացվում են:

Ֆինանսական – խումբը որպես վարձատու

Ֆինանսական վարձակալության ժամկետի մեկնարկի պահից խումբը ճանաչում է ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ՝ վարձակալությունում գուտ ներդրումներին հավասար գումարով:

Ֆինանսական եկամտի ճանաչումը հիմնված է այնպիսի գրաֆիկի վրա, որն ապահովում է հատուցման հաստատուն պարբերական դրույք ֆինանսական վարձակալության շրջանակներում վարձատուի գուտ ներդրումների նկատմամբ: Սկզբնական ուղղակի ծախսումները ներառվում են ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների սկզբնական գնահատման մեջ:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի դրույթներ (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվների հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները հաշվանցվում են պարտավորություններով և ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլվում են զուտ մնացորդով, եթե գոյություն ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավական հիմք և գոյություն ունի դրանք զուտ հիմքով մարելու կամ միաժամանակ ակտիվները իրացնելու և պարտավորությունները մարելու մտադրություն: Հաշվանցում կատարելու իրավունքը չպետք է պայմանավորված լինի ապագա ժամանակաշրջանի դեպքերով և պետք է ունենա իրավական ուժ բոլոր ստորև ներկայացված դեպքերում՝

- բնականոն գործունեության ընթացքում,
- պարտականությունների չկատարման դեպքում,
- կազմակերպության կամ դրա որևէ գործընկերոջ վճարունակ չլինելու կամ լուծարման ժամանակ:

Սույն պայմանները, որպես կանոն, չեն տարածվում հակադարձ վաճառքի և հետգնման պայմանագրերի, հաշվանցման գլխավոր համաձայնագրերի վրա, և համապատասխան ակտիվներն ու պարտավորությունները ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլվում են համախառն արժեքով:

Վերանայված վարկեր

Հնարավորության դեպքում խումբը ձգտում է վերանայել վարկերը, այլ ոչ թե բռնագանձել գրավադրված գույքը: Դա կարող է լինել վճարումների ժամկետները երկարաձգելու կամ նոր պայմաններով վարկային պայմանագրի կնքման միջոցով:

Խումբը ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, ինչպիսին է հաճախորդին տրված վարկը, երբ պայմանները այն աստիճան են վերանայվել, որ այն դարձել է հիմնովին նոր վարկ, և տարբերությունը ճանաչվում է որպես ապաճանաչումից օգուտ կամ վնաս այն չափով, որքանով արժեզրկումից կորուստը դեռ չի ճանաչվել: Նոր ճանաչված վարկերը ակնկալվող վարկային կորուստների չափման նպատակով դասակարգվում են 1-ին փուլում, քանի դեռ նոր վարկը չի համարվում ձեռք բերված կամ ստեղծված արժեզրկված (ՍՈՑԻ): Երբ խումբը գնահատում է՝ արդյոք պետք է ապաճանաչել հաճախորդին տրված վարկը թե ոչ, հաշվի է առնում հետևյալ գործոնները՝

- վարկի արժույթի փոփոխությունը,
- վարկի գործընկերոջ փոփոխությունը,
- եթե փոփոխությունը այնպիսին է, որ գործիքը այլևս չի համապատասխանի SPPI չափանիշին:

Եթե փոփոխությունը չի հանգեցնում զգալիորեն տարբերվող դրամական հոսքերի, փոփոխությունը չի բերում ապաճանաչման: Հիմք ընդունելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույթով (EIR) գեղջված դրամական հոսքերի փոփոխությունը, խումբը հաշվառում է փոփոխությունից օգուտը կամ վնասը՝ ներկայացնելով այն ֆինանսական արդյունքների մասին ֆինանսական հաշվետվությունում որպես տոկոսային եկամուտ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույթով (EIR), այն չափով, որքանով արժեզրկումից վնասը դեռ չի հաշվառվել:

Այն փոփոխությունների համար, որոնք չեն հանգեցնում ապաճանաչման, խումբը նաև վերագնահատում է, թե արդյոք եղել է վարկային ռիսկի զգալի աճ կամ արդյոք ակտիվները պետք է դասակարգվեն որպես արժեզրկված:

Երբ ակտիվը փոփոխության արդյունքում դասակարգվում է որպես արժեզրկված, այն պետք է մնա 3-րդ փուլում: Որպեսզի վերակազմավորված վարկը վերադասակարգվի 3-րդ փուլից, պետք է բավարարվեն ստորև նշված պայմանները.

- Ամսական վճարումների գրաֆիկով վարկերի դեպքում, ժամկետանց գումարները ամբողջությամբ վճարվել են, մայր գումարի և տոկոսների 3 անընդմեջ վճարումներ կատարվել են՝ փոփոխված վճարման ժամանակացույցի համաձայն, և 7 օրից ավել ժամկետանց օրեր չկան.
- Ճկուն վճարման գրաֆիկով վարկերի դեպքում, ժամկետանց գումարներ ամբողջությամբ վճարվել են, այնուհետև մայր գումարի և տոկոսների հերթական վճարումները կատարվել են նվազագույնը 6 ամիս փորձաշրջանի համար՝ փոփոխված վճարման ժամանակացույցի համաձայն, և 7 օրից ավել ժամկետանց օրեր չկան:

Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորությունների ապաճանաչումը

Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը (կամ, կիրառելի դեպքերում, ֆինանսական ակտիվի մի մասը կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ

- ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքի ժամկետն ավարտված է,
- Խումբը փոխանցում է ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը կամ պահպանում է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամբողջությամբ և առանց էական ուշացման փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրով, ինչպես նաև,
- Խումբը (ա) փոխանցել է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) չի փոխանցել և չի պահպանել ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, սակայն փոխանցել է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողության իրավունքը:

Այն դեպքում, երբ Խումբը փոխանցել է ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, ո՛չ փոխանցել և ո՛չ էլ պահպանում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, և չի փոխանցել ակտիվի նկատմամբ վերահսկողության իրավունքը, ակտիվը ճանաչվում է այնքանով, որքանով Խումբը շարունակում է մասնակցություն ունենալ տվյալ ակտիվում:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի նկատմամբ երաշխիքի ձև, այդպիսի մասնակցությունը չափվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնով՝ ակտիվի սկզբնական հաշվեկշռային արժեք և փոխհատուցման առավելագույն գումար, որը կարող է պահանջվել խմբից:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի գծով թողարկված/կամ գնված օպցիոնի ձև (ներառյալ՝ դրամական միջոցներով մարվող օպցիոններ կամ նմանատիպ գործիքներ), խմբի մասնակցության չափը որոշվում է այն գումարի չափով, որով Խումբը կարող է հետ գնել փոխանցված ակտիվը, բացառությամբ իրական արժեքով գնահատված ակտիվի գծով վաճառված օպցիոնի (ներառյալ՝ դրամական միջոցներով մարվող օպցիոններ կամ նմանատիպ գործիքներ), երբ շարունակվող մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ փոխանցված ակտիվի իրական արժեք և օպցիոնի իրագործման գին:

Դուրսգրում

Ֆինանսական ակտիվները ամբողջությամբ կամ մասամբ դուրս են գրվում այն ժամանակ, երբ Խումբը սպառել է դրանց վերականգնման բոլոր գործնական հնարավորությունները և եզրահանգել է, որ չկան այդպիսի ակտիվների վերականգնման հիմնավորված ակնկալիքներ: Դուրսգրումն իրենից ներկայացնում է ակտիվի ապաճանաչում: Խումբը կարող է դուրս գրել դեռևս բռնագանձման գործընթացում գտնվող ֆինանսական ակտիվները, այն դեպքում, երբ Խումբը փորձում է բռնագանձել պայմանագրային պարտավորության գումարները՝ առանց վերականգնման հիմնավորված ակնկալիքի: Եթե դուրս գրվող գումարը գերազանցում է կուտակված կորուստների պահուստը, տարբերությունը նախ ավելացվում է պահուստին, որը այնուհետև կիրառվում է համախառն հաշվեկշռային արժեքի հանդեպ:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորություններն ապաճանաչվում են, երբ դրանք մարված են (այսինքն, երբ պայմանագրում նշված պարտավորությունը կատարվել է, չեղյալ է հայտարարվել կամ դրա գործողության ժամկետը լրացել է):

Խմբի և նրա սկզբնական պարտատերերի միջև պարտքային գործիքների փոխանակումն էականորեն տարբերվող պայմաններով, ինչպես նաև գոյություն ունեցող ֆինանսական պարտավորությունների պայմանների էական փոփոխությունները հաշվառվում են որպես սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մարում և նոր ֆինանսական պարտավորության ճանաչում:

Պայմանները զգալիորեն տարբերվում են, եթե դրամական միջոցների հոսքերի գեղչված ներկա արժեքը, համաձայն նոր պայմանների, ներառյալ ցանկացած վճար՝ հանած ցանկացած ստացված վճարներ և գեղչելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, առնվազն 10%-ով տարբերվում է

սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մնացած դրամական միջոցների հոսքերի գեղջկված ներկա արժեքից:

Եթե պարտքային գործիքների փոխանակումը կամ պայմանների փոփոխությունը հաշվառվում է որպես մարում, ցանկացած ծախսեր կամ վճարներ ճանաչվում են շահույթ կամ վնաս մարումից: Եթե փոխանակումը կամ փոփոխությունը չի հաշվառվում որպես մարում, ցանկացած ծախսեր կամ վճարներ ճշգրտում են պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում են փոփոխված պարտավորության մնացած ժամկետի ընթացքում:

Պարտավորությունների փոփոխությունները, որոնք չեն հանգեցնում մարման, հաշվառվում են որպես դատողության փոփոխություն՝ օգտագործելով կուտակային փոխարկման մեթոդ, ընդ որում, ցանկացած շահույթ կամ վնաս ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, եթե հաշվեկշռային արժեքի տարբերության տևողության Էությունը չի վերաբերում սեփականատերերի հետ կապիտալի գործարքին:

Հարկում

Շահութահարկի գծով ընթացիկ ծախսը հաշվարկվում է ՀՀ օրենսդրության համաձայն:

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ հարկի այն մասի, որը վերաբերում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միավորներին կամ ուղղակիորեն կապիտալում ճանաչված՝ բաժնետերերի հետ իրականացված գործառնություններին, որի դեպքում շահութահարկը ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում կամ ուղղակիորեն կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը ժամանակաշրջանի հարկվող շահույթի գծով վճարման ենթակա ակնկալվող շահութահարկի գումարն է, որը հաշվարկվում է՝ կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ Էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ, ինչպես նաև նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները ճանաչվում են ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակների համար օգտագործվող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ չեն ճանաչվում հետևյալ ժամանակավոր տարբերությունների համար՝ գուղվի, որը չի նվազեցվում հարկային նպատակներով, ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչում, որոնք ազդեցություն չունեն ոչ հաշվապահական, ոչ հարկվող շահույթի վրա, ինչպես նաև այն դուստր ընկերություններում կատարած ներդրումներին վերաբերող ժամանակավոր տարբերություններ, որտեղ մայր ընկերությունն ի վիճակի է վերահսկել ժամանակավոր տարբերության հակադարձումը, և հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունը չի հակադարձվի մոտ ապագայում:

Հետաձգված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կարող են առաջանալ, եթե հումբը կիրառի այն մոտեցումը, որով ակնկալվում է վերականգնել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չափվում են՝ կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջինները հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքների դրույթները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ, ըստ Էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվում են միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները, չօգտագործված հարկային վնասները և արտոնությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները նվազեցվում են այնքանով, որքանով հավանական չէ, որ առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել ժամանակավոր հարկային տարբերությունները:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի դրույթներ (շարունակություն)

Հիմնական միջոցներ

Սկզբնական ճանաչման ժամանակ հիմնական միջոցները արտացոլվում են սկզբնական արժեքով առանց ամենօրյա սպասարկման ծախսերի՝ հանած կուտակված մաշվածությունն ու արժեզրկումից կուտակված վնասները: Այդ գումարը ներառում է սարքավորման փոխարինման ժամանակ կատարված ծախսերը, եթե դրանք բավարարում են ճանաչման չափանիշներին:

Հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է արժեզրկման տեսանկյունից այն դեպքում, երբ առաջանում են դեպքերի կամ իրավիճակների այնպիսի փոփոխություններ, որոնք վկայում են, որ այդպիսի ակտիվների արժեքը, հնարավոր է, որ չի փոխհատուցվի:

Փաստացի արժեքով սկզբնական ճանաչումից հետո հորը, շենքերը և փոխադրամիջոցները արտացոլվում են վերագնահատված արժեքով, որն իրենից ներկայացնում է իրական արժեքը վերագնահատման ամսաթվի դրությամբ՝ հանած համապատասխան կուտակված մաշվածությունն ու արժեզրկումից կուտակված վնասները: Վերագնահատումն իրականացվում է բավարար պարբերականությամբ, որպեսզի վերագնահատված ակտիվի իրական արժեքը էականորեն չտարբերվի դրա հաշվեկշռային արժեքից:

Վերագնահատման ամսաթվի դրությամբ կուտակված մաշվածությունը բացառվում է՝ միաժամանակ նվազեցվելով ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքից, և ստացված գումարը վերահաշվարկվում է՝ հաշվի առնելով ակտիվի վերագնահատված գումարը: Վերագնահատման արժեքի աճը արտացոլվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների կազմում, եթե այն տվյալ ակտիվի արժեքի նախորդ նվազման վերականգնում չէ, որը նախկինում արտացոլվել էր ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում: Այս դեպքում ակտիվի արժեքի աճը վերագրվում է ֆինանսական արդյունքներին: Վերագնահատումից արժեքի նվազումը արտացոլվում է ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում, բացառությամբ նախկինում հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստում արտացոլված նույն ակտիվի գծով արժեքի աճի հաշվին այդպիսի նվազեցման անմիջական հաշվանցմանը:

Ակտիվի օտարման դեպքում վերագնահատման պահուստում ներառված գումարը փոխանցվում է չբաշխված շահույթ:

Ակտիվի մաշվածության հաշվարկումը սկսվում է կատարվել այն ժամանակ, երբ այն օգտագործման համար մատչելի է դառնում: Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով՝ ակտիվների ներքոնշյալ օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետների ընթացքում՝

	Տարի
Շենքեր	46
Սարքավորումներ	5-10
Փոխադրամիջոցներ	7-10
Այլ	7-10

Վարձակալության բարելավումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են վարձակալության ժամկետի և դրանց օգտակար ծառայության ժամանակահատվածից նվազագույնով՝ գծային հիմունքներով:

Ակտիվի մնացորդային արժեքները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մաշվածության հաշվարկման մեթոդները վերանայվում և, եթե անհրաժեշտ է, փոփոխվում են յուրաքանչյուր հաշվետու տարվա վերջում:

Վերանորոգումների և արդիականացման հետ կապված ծախսումները ծախսագրվում են կատարման ժամանակ և ներառվում են այլ գործառնական ծախսերի կազմում, բացառությամբ, եթե դրանք որակավորվում են որպես կապիտալացվող:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի դրույթներ (շարունակություն)

Գուղվիլ

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում ձեռքբերված գուղվիլը սկզբնապես ճանաչվում է խմբի կողմից փոխանցված հատուցման և ձեռքբերված որոշելի զուտ ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների տարբերության արժեքով: Դուստր ընկերության ձեռքբերման ժամանակ առաջացող գուղվիլը ճանաչվում է գուղվիլի և ոչ նյութական ակտիվների կազմում: Ասոցիացված կազմակերպության ձեռքբերման ժամանակ առաջացող գուղվիլը արտացոլվում է ասոցիացված կազմակերպություններում կատարված ներդրումների կազմում: Սկզբնական ճանաչումից հետո գուղվիլը հաշվառվում է սկզբնական արժեքով՝ հանած արժեզրկումից կորուստները:

Գուղվիլը գնահատվում է արժեզրկման տեսանկյունից յուրաքանչյուր տարի կամ ավելի հաճախ, եթե ինչ-որ իրադարձություններ կամ հանգամանքների փոփոխություններ վկայում են հաշվեկշռային արժեքի արժեզրկման մասին:

Յուրաքանչյուր դրամաստեղծ միավոր կամ դրամաստեղծ միավորների խումբ, որին վերաբերում է գուղվիլը, պետք է իրենից ներկայացնի ներքին կառավարման նպատակով գուղվիլի վերլուծության տեսանկյունից խմբի կազմում առավել ցածր մակարդակի վարչական միավոր, մինչև միավորումը չգերազանցի գործառնական սեգմենտը՝ համաձայն ՖՅՄՍ 8 «Գործառնական սեգմենտներ» ստանդարտի սահմանման:

Գուղվիլի արժեզրկումը գնահատվում է դրամաստեղծ միավորի (կամ դրամաստեղծ միավորների խմբի) փոխհատուցվող արժեքի հիման վրա: Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են, եթե դրամաստեղծ միավորի (կամ դրամաստեղծ միավորների խմբի) հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է դրա փոխհատուցվող արժեքը: Գուղվիլի արժեզրկումից կորուստները հետագայում չեն հակադարձվում:

Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները ներառում են համակարգչային ծրագրերն ու լիցենզիաները:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ձեռքբերման արժեքով: Ձեռնարկատիրական միավորման արդյունքում ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվների արժեքը ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ դրանց իրական արժեքն է: Սկզբնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կուտակված վնասները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները ամորտիզացվում են գծային մեթոդով օգտակար ծառայության ընթացքում, որը կազմում է 7-ից 10 տարի, և գնահատվում են արժեզրկման տեսանկյունից, երբ առկա են ոչ նյութական ակտիվի արժեզրկման հայտանիշներ; Անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետով ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիայի հաշվարկման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են, նվազագույնը՝ յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Բռնագանձված ակտիվներ

Որոշ դեպքերում ակտիվները բռնագանձվում են վարկային պարտավորությունների չկատարման արդյունքում: Բռնագանձված ակտիվները չափվում են սկզբնական արժեքից և զուտ իրացվելի արժեքի նվազագույնով:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի դրույթներ (շարունակություն)

Բաժնետիրական կապիտալ

Կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը և չմարվող արտոնյալ բաժնետոմսերը, որոնք հայեցողական շահաբաժինների իրավունք են տալիս, դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը վերաբերող ուղղակի ծախսերը, բացառությամբ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման դեպքերի, արտացոլվում են սեփական կապիտալում՝ որպես թողարկման գծով մուտքերից նվազեցում: Երբ թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, տարբերությունը ճանաչվում է որպես Էմիսիոն եկամուտ:

Շահաբաժիններ

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ շահաբաժինները նվազեցվում են սեփական կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն միայն այն դեպքում, երբ դրանք հայտարարվել են մինչև հաշվետու ամսաթիվը ներառյալ: Մինչև հաշվետու ամսաթիվը առաջարկված կամ հաշվետու ամսաթիվից հետո մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթիվը առաջարկված կամ հայտարարված շահաբաժինները բացահայտվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում:

Հավատարմագրային կառավարման շրջանակներում գտնվող ակտիվներ

Հավատարմագրային կառավարման շրջանակներում գտնվող ակտիվները չեն արտացոլվում հմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում, քանի որ չեն հադիսանում հմբի ակտիվներ:

Պայմանական ակտիվներ և պարտավորություններ

Պայմանական պարտավորությունները չեն արտացոլվում ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում, այլ բացահայտվում են հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ պարտավորության մարման հետ կապված ռեսուրսների արտահոսքը համարվում է քիչ հավանական:

Եկամուտների և ծախսերի ճանաչումը

Եկամուտները ճանաչվում են, եթե հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կներհոսեն Խումբ, և այդ եկամուտները հնարավոր է արժանահավատորեն չափել: Ստորև ներկայացվող չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն նախքան եկամտի ճանաչումը:

Տոկոսային և համանման եկամուտ և ծախս

Խումբը հաշվարկում է տոկոսային եկամուտ ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվների գծով, կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը ֆինանսական ակտիվների համախառն արժեքի նկատմամբ, բացառությամբ արժեզրկված ակտիվների: Արդյունավետ տոկոսադրույքը (EIR) այն տոկոսադրույքն է, որով գեղչված ակնկալվող ապագա դրամական վճարումները կամ ներհոսքերը ֆինանսական գործիքի ենթադրվող ողջ օգտագործման ժամանակահատվածում կամ կիրառելի դեպքերում՝ ավելի կարճ ժամանակահատվածում, ճշգրտորեն գեղչվում են մինչև ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության զուտ հաշվեկշռային արժեքը: Հաշվարկի ժամանակ հաշվի են առնվում ֆինանսական գործիքի գծով բոլոր պայմանագրային պայմանները (օրինակ՝ ժամկետից շուտ մարման իրավունքը) և միջնորդավճարների գծով կամ լրացուցիչ ծախսերը, որոնք անմիջականորեն կապված են գործիքի հետ և որոնք արդյունավետ տոկոսադրույքի բաղկացուցիչ մաս են կազմում, սակայն հաշվի չեն առնվում ապագա վնասները:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի դրույթներ (շարունակություն)

Երբ ֆինանսական ակտիվը դառնում է արժեզրկված, Խուճը հաշվարկում է տոկոսային եկամուտը՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը ֆինանսական ակտիվի զուտ ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ֆինանսական ակտիվը վերականգնվում է և այլևս արժեզրկված չէ, Խուճը վերադառնում է համախառն հիմքով տոկոսային եկամտի հաշվարկին:

Ձեռք բերված կամ ստեղծված արժեզրկված (POCI) ֆինանսական ակտիվների համար Խուճը տոկոսային եկամուտը հաշվարկում է՝ հաշվարկելով վարկային ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքը (EIR) և կիրառելով այն ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Վարկային ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքը (EIR) այն տոկոսադրույքն է, որով սկզբնական ճանաչման ժամանակ գեղջվում են ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերը (ներառյալ՝ վարկային կորուստները)՝ ձեռք բերված կամ ստեղծված արժեզրկված (POCI) ֆինանսական ակտիվների ամորտիզացված արժեքին:

Եթե Փուլ 3-ում դասակարգված ֆինանսական ակտիվի գծով վարկային ռիսկը հետագայում բարելավվի այնպես, որ ակտիվն այլևս վարկային արժեզրկված չլինի, և բարելավումը հնարավոր լինի օբյեկտիվորեն վերագրել իրադարձության, որը տեղի է ունեցել այն բանից հետո, երբ ակտիվը սահմանվել է որպես վարկային արժեզրկված (այսինքն ակտիվը դառնում է վերականգնման ենթակա), ակտիվը վերադասակարգվում է 3-րդ փուլից և տոկոսային հասույթը հաշվարկվում է՝ կիրառելով EIR-ը համախառն հաշվեկշռային արժեքի վրա: Լրացուցիչ տոկոսային եկամուտը, որը նախկինում շահույթում և վնասում չէր ճանաչվել՝ ելնելով ակտիվի Փուլ 3 բնույթից, սակայն որը ներկայումս ակնկալվում է ստանալ ակտիվի վերականգնումից հետո, ճանաչվում է որպես արժեզրկման հակադարձում:

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող բոլոր ֆինանսական ակտիվներից տոկոսային եկամուտը ճանաչվում է՝ օգտագործելով պայմանագրային տոկոսադրույքը, և ներկայացվում ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում՝ «Այլ տոկոսային եկամուտներում»:

Հաճախորդներին տրված վարկերի տույժերից տոկոսային եկամուտը ներկայացվում է համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ «Այլ եկամուտ» հոդվածում:

Միջնորդավճարների գծով եկամուտ

Հաճախորդներին մատուցվող տարբեր ծառայություններից Խուճը ստանում է միջնորդավճարների գծով եկամուտ: Միջնորդավճարների գծով եկամուտը կարող է բաժանվել հետևյալ երկու խմբի.

Միջնորդավճարների գծով եկամուտ, որը ստացվում է որոշակի ժամանակահատվածում մատուցվող ծառայություններից

Միջնորդավճարների գծով եկամուտը, որը ստացվում է որոշակի ժամանակահատվածում մատուցվող ծառայություններից, հաշվեզրկվում է այդ ժամանակահատվածի ընթացքում, քանի որ համապատասխան կատարողական պարտավորությունները բավարարված են: Նման հոդվածները ներառում են միջնորդավճարների գծով եկամուտը ակտիվների կառավարման, պահառության և կառավարման ու խորհրդատվական այլ ծառայությունների համար միջնորդավճարները: Վարկերի տրամադրման գծով պարտավորության դիմաց միջնորդավճարները, եթե վարկի օգտագործման հավանականությունը բարձր է, և վարկերի հետ կապված այլ միջնորդավճարները հետաձգվում են (վարկերի տրամադրման հետ կապված ցանկացած լրացուցիչ ծախսումների հետ միասին) և ճանաչվում են որպես վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքի ճշգրտում:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի դրույթներ (շարունակություն)

Միջնորդավճարների գծով եկամուտ՝ մատուցված միջնորդային ծառայությունների գծով

Երրորդ անձի անունից գործարքի բանակցություններն անցկացնելու և մասնակցելու համար (օրինակ՝ երբ խմբի կատարողական պարտավորությունն է բաժնետոմսերի կամ այլ արժեթղթերի առքը, կամ ընկերության առք ու վաճառքի համաձայնագրի կնքումը) ստացված կոմիսիոն վճարները ճանաչվում են այդ գործարքի ավարտից հետո:

Կոմիսիոն վճարները կամ դրանց բաղկացուցիչ մասերը, որոնք կապված են որոշակի կատարողական պարտավորությունների հետ, ճանաչվում են համապատասխան ցուցանիշների բավարարումից հետո: Երբ պայմանագրով նախատեսված է փոփոխական փոխհատուցում, միջնորդավճարների գծով եկամուտը ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով որ հավանական է, որ ճանաչված կուտակային եկամտի զգալի մասի հակադարձում տեղի չի ունենա, մինչև հետագայում լուծվի փոփոխական փոխհատուցման հետ կապված անորոշությունը:

Հաճախորդների հավատարմության ծրագրեր

Խումբն առաջարկում է հաճախորդների հավատարմության մի շարք ծրագրեր: Նման ծրագրերի հաշվապահական հաշվառումը տարբերվում է՝ կախված նրանից, թե ով է ճանաչվում որպես հաճախորդ, և/կամ Խումբը որպես գործակալ, թե որպես պայմանագրի գլխավոր կողմ է հանդես գալիս: Միավորներով իրականացված ծրագրերի դեպքում Խումբը, ընդհանուր առմամբ, հաճախորդների կողմից կուտակված և չիրացված միավորների գծով պարտավորություն է ճանաչում, իրացվելու դեպքում՝ ճանաչում ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում: Պլաստիկ քարտերով գործառնություններից քեշբեքերը նվազեցնում են միջնորդավճարների գծով եկամուտը:

Ճահաբաժիններից եկամուտ

Եկամուտ ճանաչվում է, երբ խմբի՝ վճարումը ստանալու իրավունքը սահմանվում է:

Արտարժույթի վերահաշվարկ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով, որը խմբի գործառնական ու հաշվետվությունների ներկայացման արժույթն է: Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթի՝ գործարքի օրվա միջին շուկայական փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվներն ու պարտավորությունները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի փոխարժեքը: Արտարժույթով արտահայտված գործարքների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում է համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «Արտարժույթային գործառնություններից օգուտներ/(վնասներ)՝ արտարժույթի վերագնահատում» հոդվածում: Ոչ դրամային հոդվածների համար, որոնք ներկայացվում են արտարժույթով արտահայտված սկզբնական արժեքով, վերագնահատման ժամանակ կիրառվում է սկզբնական գործարքի ամսաթվի փոխարժեքը: Իրական արժեքով հաշվառվող արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են՝ կիրառելով իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքը:

Գործարքի ամսաթվի դրությամբ պայմանագրային փոխարժեքի և ԿԲ փոխարժեքի տարբերությունը ներառվում է եկամտի կազմում՝ նվազեցված արտարժույթով կատարված գործարքի գծով ծախսերը: 2023թ. Դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ԿԲ-ի կողմից հայտարարված փոխարժեքը կազմում էր 1 ԱՄՆ դոլարի համար 404.79 և 393.57 և 1 Եվրոյի համար 447.90 և 420.06 ՀՀ դրամ համապատասխանաբար:

Բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարումներ

Խմբի աշխատակիցները (ներառյալ ղեկավարները) վարձատրություն են ստանում բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարումների տեսքով: Այսպիսով, աշխատակիցները ծառայությունների մատուցման համար վարձատրություն են ստանում բաժնային գործիքներով (բաժնային գործիքներով մարվող գործարքներ):

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի դրույթներ (շարունակություն)

Բաժնային գործիքներով մարվող գործարքներ

Բաժնային գործարքներով մարվող գործարքների արժեքը որոշվում է իրական արժեքի հիման վրա այն ամսաթվի դրությամբ, երբ վարձատրությունը տրամադրվում է, համապատասխան գնահատման մոդելի կիրառմամբ: Այդ ծախսը ճանաչվում է անձնակազմի գծով ծախսերում՝ սեփական կապիտալի համապատասխան աճի հետ միասին այն ժամանակաշրջանի ընթացքում, որում ծառայությունը մատուցվել է և անհրաժեշտության դեպքում, կատարողական պայմանները կատարվել են (տրամադրման ժամանակաշրջանում): Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ մինչև իրավունքի առաջացման ամսաթիվը ճանաչված կուտակային ծախսը արտացոլում է իրավունքի առաջացման ամսաթվի լրանալու աստիճանը և բաժնային գործիքների նկատմամբ իրավունքների առաջացման՝ խմբի լավագույն գնահատականը: Ժամանակաշրջանի շահույթի կամ վնասի մասին համախմբված հաշվետվության ծախսը կամ կրեդիտը ներկայացնում է այդ ժամանակաշրջանի սկզբում և վերջում ճանաչված կուտակային ծախսի շարժը:

Իրավունքի ստացման ամսաթվի դրությամբ իրական արժեքը որոշելիս ծառայության հետ կապված պայմանները և ոչ շուկայական պայմանները հաշվի չեն առնվում, սակայն պայմանների բավարարման հավանականությունը հաշվի է առնվում բաժնային գործիքների քանակի որոշման համար, որոնց գծով խմբի լավագույն գնահատականի համաձայն իրավունքները կառաջանան:

Շուկայական պայմաններն արտացոլվում են շնորհման ամսաթվի իրական արժեքում: Վճարումների հետ կապված ցանկացած այլ պայմաններ, որոնք ներառված չեն ծառայության պահանջներում, համարվում են իրավունք չառաջացնող պայմաններ: Իրավունք չառաջացնող պայմաններն արտացոլվում են վարձատրության իրական արժեքում և հանգեցնում են վարձատրության գծով ծախսի անհապաղ ճանաչմանը, եթե չկան ծառայության կամ կատարողականի հետ կապված այլ պայմաններ:

Ծախս չի ճանաչվում այն վարձատրությունների համար, որոնք, ի վերջո, չեն առաջացնում իրավունք, քանի որ շուկայական պայմանները և/կամ ծառայության պայմանները չեն կատարվել: Այն դեպքում, երբ վարձատրությունը ներառում է շուկայական կամ իրավունք չառաջացնող պայման, գործարքները համարվում են կատարված՝ անկախ նրանից, թե շուկայական կամ իրավունքի առաջացման պայմանը բավարարված է թե ոչ, պայմանով, որ կատարողական և/կամ ծառայության բոլոր մյուս պայմանները բավարարված են:

Երբ բաժնային գործիքներով մարվող գործարքի պայմանները փոփոխվում են, ճանաչված նվազագույն ծախսը չփոփոխված գործարքի իրական արժեքն է տրամադրման ամսաթվի դրության, պայմանով, որ պահպանվում են գործարքի իրավունքի առաջացման սկզբնական պայմանները: Լրացուցիչ ծախսը, որը չափվում է փոփոխման ամսաթվի դրությամբ, ճանաչվում է ցանկացած փոփոխության համար, որը մեծացնում է բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարման գործարքի ընդհանուր գումարի իրական արժեքը կամ այլ կերպ ձեռնտու է աշխատողին: Եթե գործարքը չեղարկվում է կազմակերպության կամ գործընկերոջ կողմից, վարձատրության իրական արժեքի ցանկացած մնացած տարր ճանաչվում է ծախս անմիջապես շահույթի կամ վնասի միջոցով:

5 Առանցքային հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ

Դատողություններ

Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման գործընթացում դեկլարությունը կատարել է հետևյալ դատողությունները, բացառությամբ գնահատումների, որոնք առավելագույն ազդեցություն ունեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա:

Գնահատումների անորոշություն

Խմբի կողմից հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված գումարների վերաբերյալ դեկլարությունը կատարել է հետևյալ առավել կարևոր գնահատումները և դատողությունները.

Հողի, շենքերի և փոխադրամիջոցների վերագնահատում

Հիմնական միջոցների իրական արժեքը որոշվում է շուկայական համեմատական մեթոդով: Այսինքն, գնահատողի կողմից իրականացված գնահատումը հիմնված է շուկայական գործարքների գների վրա՝ Էականորեն ճշգրտված գույքի բնույթի, գտնվելու վայրի և պայմանների տարբերություններն արտացոլելու համար: Խումբը ներգրավում է անկախ փորձագետների իր գույքերը գնահատելու համար:

Ֆինանսական գործիքների չափումը

Եթե համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել ակտիվ շուկայի գների հիման վրա, ապա այն որոշվում է տարբեր գնահատման մոդելների կիրառմամբ, ներառյալ՝ մաթեմատիկական մոդելները: Այդպիսի մոդելների համար ելակետային տվյալները որոշվում են որպես դիտարկվող շուկաների տվյալներ, եթե դա հնարավոր է: Հակառակ դեպքում իրական արժեքի որոշման համար անհրաժեշտ է կիրառել դատողություններ:

Բաժնետոմսով մարվող գործարքների արժեքը որոշվում է Բանկի բաժնետոմսերի իրական արժեքով այն ամսաթվի դրությամբ, երբ դրամաշնորհը տրամադրվում է՝ օգտագործելով համապատասխան գնահատման մոդելը: Այս մոդելների տվյալները վերցված են տեսանելի շուկաներից, որտեղ դա հնարավոր է, բայց եթե դա հնարավոր չէ, իրական արժեքները սահմանելու համար պահանջվում է դատողության որոշակի աստիճան, որի հետագա մանրամասները տրված են Ծանոթագրություն 33-ում:

Ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման պահուստ

Ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման պահուստի գնահատումը ֆինանսական ակտիվների բոլոր դասերի համար պահանջում է դատողություն, մասնավորապես՝ ապագա դրամական հոսքերի գումարի և ժամանակի և գրավի արժեքի գնահատումը՝ արժեզրկման գծով վնասների որոշման և վարկային ռիսկի զգալի աճի գնահատման ժամանակ: Այս գնահատումները պայմանավորված են մի շարք գործոններով, որոնց փոփոխությունները կարող են հանգեցնել պահուստների տարբեր մակարդակների: Խմբի՝ ակնկալվող վարկային կորուստների հաշվարկները ելնում են բարդ մոդելներից, որոնց հիմքում ընկած են մի շարք ենթադրություններ՝ փոփոխական մուտքային տվյալների ընտրության և նրանց փոխկապակցվածության վերաբերյալ:

5 Առանցքային հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ (շարունակություն)

ԱՎԿ մոդելների տարրերը, որոնք համարվում են հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ, ներառում են՝

- Վիճակագրական մոդելներ դեֆոլտի հավանականությունը (PD), դեֆոլտի դեպքում գործիքի արժեքը (EAD) և դեֆոլտի դեպքում կորստի չափը (LGD) խմբային հիմունքով գնահատելու համար,
- Ֆինանսական ակտիվների սեգմենտավորումը, երբ դրանց ԱՎԿ-ն հաշվարկված է խմբային հիմունքով,
- ԱՎԿ մոդելների մշակումը, ներառյալ տարբեր բանաձևերը և մուտքային տվյալների ընտրությունը,
- Մակրոտնտեսական սցենարների և տնտեսագիտական մուտքային տվյալների միջև կապվածության որոշումը, ինչպիսիք են գործազրկության մակարդակը և գրավի արժեքները, և ազդեցությունը դեֆոլտի հավանականության (PD), դեֆոլտի դեպքում գործիքի իրական արժեքի (EAD) և դեֆոլտի դեպքում կորստի չափի (LGD) վրա,
- Հեռանկարային մակրոտնտեսական սցենարների ընտրությունը և դրանց հավանականության կշիռը՝ տնտեսական տվյալները ԱՎԿ մոդելների մեջ արտացոլելու համար:

Վարձակալություն-լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքի գնահատումը

Խումբը չի կարող հեշտությամբ որոշել վարձակալության ենթադրվող տոկոսադրույքը, հետևաբար, ֆինանսական վարձակալության գծով պարտավորությունները չափելու համար այն օգտագործում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը (IBR): Լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը (IBR) այն տոկոսադրույքն է, որը Խումբը պետք է վճարեր համանման ժամկետում և ապահովվածությամբ փոխառություն ստանալու համար՝ համանման տնտեսական միջավայրում համանման արժեքով օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի ձեռքբերման նպատակով: Հետևաբար, լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքն (IBR) արտացոլում է այն, ինչ Խումբը «պետք է վճարեր», որը պահանջում է գնահատել, երբ դիտարկվող տոկոսադրույքներ մատչելի չեն (օրինակ՝ դուստր ընկերությունների համար, որոնք ֆինանսավորման գործարքներ չեն կնքում) կամ երբ դրանք պետք է ճշգրտվեն՝ արտացոլելու ֆինանսական վարձակալության ժամկետներն ու պայմանները (օրինակ, երբ վարձակալությունները դուստր ընկերության գործառնական արժույթով չեն):

Խումբը գնահատում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքն (IBR)՝ օգտագործելով դիտարկելի ելակետային տվյալները (օրինակ՝ շուկայական տոկոսադրույքները), երբ առկա է, և պահանջվում է իրականացնել ընկերությանը բնորոշ որոշակի գնահատումներ (օրինակ՝ դուստր ընկերության առանձին վարկանիշը):

6 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ. Դեկտեմբեր 31	2022թ. Դեկտեմբեր 31
Կանխիկ միջոցներ	22,665,289	21,703,944
Նոստրո հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում, ներառյալ պարտադիր պահուստները (չսահմանափակված մասը)	38,560,913	58,759,074
<u>Նոստրո հաշիվներ այլ բանկերում</u>	12,277,358	7,959,461
<u>Կարճաժամկետ ներդրումներ այլ բանկերում</u>		
<u>ՀՀ բանկերում</u>		
ԲԲԸ-(Բաա3) և բարձր վարկանիշ ունեցող բանկերում	4,663,224	-
Արժեզրկման գծով պահուստ	(20,518)	(53,194)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	78,146,266	88,369,285

2023թ. Դեկտեմբերի 31 դրությամբ ՀՀ ԿԲ-ում թղթակցային հաշիվների մնացորդները ներառում են պարտադիր պահուստներ 26,139,452 հազ. ՀՀ դրամի չափով (2022թ. դեկտեմբերի 31՝ 19,602,439 հազ. դրամ):

ՀՀ ԿԲ-ում պահվող նոստրո հաշիվները վերաբերում են վճարահաշվարկային գործունեությանը (տես Ծանոթագրություն 8) և անհրաժեշտության դեպքում կարող են ելքագրվել:

Դրամական միջոցների բոլոր մնացորդները վերագրված են առաջին փուլին: Հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում ԱՎԿ պահուստի փոփոխության վերլուծությունը հետևյալն է.

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ. Դեկտեմբեր 31	2022թ. Դեկտեմբեր 31
ԱՎԿ պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	53,194	133,293
ԱՎԿ փոփոխություն	(32,676)	(80,099)
Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	20,518	53,194

7 Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Խումբը օգտագործում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքները առևտրային նպատակներով: Ստորև ներկայացված աղյուսակը ցույց է տալիս որպես ակտիվներ և պարտավորություններ ներկայացված ածանցյալ ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները.

	31- Դեկտեմբեր -2023		31- Դեկտեմբեր -2022	
	Անվանական արժեք	Իրական արժեք	Անվանական արժեք	Իրական արժեք
Ակտիվներ Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ				
Տոկոսադրույքի սվոպ	4,189,455	190,192	5,673,542	327,011
Արժույթային սվոպ	8,577,752	9,765	2,136,573	36,273
	12,767,207	199,957	7,810,115	363,284
Պարտավորություններ Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ				
Արժույթային սվոպ	-	58,552	-	-
	-	58,552	-	-

8 Պահանջներ բանկերի նկատմամբ

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ. Դեկտեմբեր 31	2022թ. Դեկտեմբեր 31
Պահանջներ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ		
Վարկային քարտերով գործառնությունների գծով դեպոզիտացված միջոցներ ՀՀ ԿԲ-ում	6,005,000	2,777,500
Արտարժույթով պարտադիր պահուստներ ՀՀ ԿԲ-ում	26,827,740	21,675,649
Ընդամենը	32,832,740	24,453,149
Պահանջներ այլ բանկերի նկատմամբ		
Հայկական բանկեր	-	199,889
Օտարերկրյա բանկեր	4,187,341	1,153,961
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ արտարժույթի առքուվաճառքի գծով	163,157	-
Չմարված գործարքներ	208,919	22,273,672
Ընդամենը պահանջներ այլ բանկերի նկատմամբ	4,559,417	23,627,522
Այլ դեբիտորական պարտքեր		
Դրամական փոխանցումների համակարգերից ստացվելիք գումարներ	1,914,392	1,852,078
Պլաստիկ քարտերով գործարքներից ստացվելիք գումարներ	125,360	425,196
Ընդամենը այլ դեբիտորական պարտքեր	2,039,752	2,277,274
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ		
Հայկական բանկերից ստացվելիք գումարներ	60,035,070	559,459
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ մինչև արժեզրկումը	99,466,979	50,917,404
Արժեզրկման գծով պահուստ	(42,883)	(111,174)
Ընդամենը պահանջներ բանկերի նկատմամբ	99,424,096	50,806,230
Հազ. ՀՀ դրամ	31-Դկտ -2023	31-Դկտ-2022
ԱՎԿ պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	111,174	71,910
ԱՎԿ փոփոխություն	(68,291)	39,264
Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	42,883	111,174

Պահանջներ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ

Մնացորդները ՀՀ ԿԲ-ում ներառում են վարկային քարտերով գործառնությունների համար: ՀՀ ԿԲ-ում դեպոզիտացված միջոցը, որը ոչ տոկոսակիր ավանդ է, որը հաշվարկվում է ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված կանոնակարգերի համաձայն և որի ելքագրումը սահմանափակված է:

Բանկերից պահանջվում է ՀՀ ԿԲ-ում պահել կանխիկ ավանդ (պարտադիր պահուստ) ներգրավված միջոցների համար:

ՀՀ դրամով ներգրավված միջոցների համար պարտադիր պահուստը կազմում է 4% և ամբողջությամբ պահվում է ՀՀ դրամով:

Արտարժույթով ներգրավված միջոցների համար պարտադիր պահուստը կազմում է 18%, որից 6%-ը պահվում է ՀՀ դրամով, իսկ 12%-ը՝ ներգրավված միջոցների համապատասխան արտարժույթով (2022թ-ին՝ 6%՝ ՀՀ դրամով և 12%՝ ներգրավված միջոցների համապատասխան արտարժույթով): ՀՀ դրամով պահվող ավանդը ելքագրելու Բանկի իրավունքը չի սահմանափակվում օրենսդրությամբ, սակայն եթե Բանկը չի ապահովում պահուստի նվազագույն միջին օրական գումարը, վերջինիս նկատմամբ կարող են կիրառվել պատժամիջոցներ: ՀՀ դրամով պահվող պարտադիր պահուստները դասակարգվում են որպես դրամական միջոցներ և դրանց դրամական համարժեքներ (տես Ծանոթագրություն 13), քանի որ կարող են ելքագրվել անհրաժեշտության դեպքում:

Արտարժույթով պահվող պարտադիր պահուստի համար Բանկն պարտավոր է ապահովել նվազագույն մնացորդ յուրաքանչյուր օրվա վերջում: Այս պահուստները չեն համարվում դրամական միջոցներ և դրանց դրամական համարժեքներ և ներառված են բանկերի նկատմամբ պահանջների:

8 Պահանջներ բանկերի նկատմամբ (շարունակություն)

Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկերի և փոխատվությունների կենտրոնացում

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չունի պայմանագրային կողմ հանդիսացող բանկ, բացառությամբ ՀՀ ԿԲ-ի (2022թ-ին՝ ՀՀ ԿԲ), որի գծով մնացորդները գերազանցում են Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը:

Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկերի և փոխատվությունների պարտքային որակ

Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկերը և փոխատվությունները ժամկետանց կամ արժեզրկված չեն և ամբողջությամբ դասված են 1-ին փուլ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված բոլոր վարկերը և փոխատվությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

9 Ներդրումային արժեթղթեր

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2023թ. Դեկտեմբեր 31	2022թ. Դեկտեմբեր 31
Պարտքային արժեթղթեր ամորտիզացված արժեքով		
<i>Բանկի կողմից պահվող՝</i>		
Հայկական ընկերությունների պարտատոմսեր	-	169,536
Հանած. արժեզրկումից կորուստներ	-	(79,196)
Պարտքային արժեթղթեր ամորտիզացված արժեքով	-	90,340

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2023թ. Դեկտեմբեր 31	2022թ. Դեկտեմբեր 31
Իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային և այլ ֆիքսված եկամտաբերությամբ գործիքներ		
<i>Բանկի կողմից պահվող՝</i>		
<i>Պետական պարտատոմսեր</i>		
ՀՀ կառավարության արժեթղթեր	18,238,634	12,033,575
<i>Կորպորատիվ պարտատոմսեր</i>		
Հայկական ընկերությունների պարտատոմսեր	296,266	3,232,827
<i>Բաժնային գործիքներ</i>		
Չգնանշված բաժնային արժեթղթեր	112,983	112,278
Ընդամենը՝ իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող և բանկի կողմից պահվող պարտքային և այլ ֆիքսված եկամտաբերությամբ գործիքներ	18,647,883	15,378,680

	2023թ. Դեկտեմբեր 31	2022թ. Դեկտեմբեր 31
Իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող՝ բանկի կողմից պահվող բաժնային գործիքներ		
Չգնանշված բաժնային արժեթղթեր՝ C կարգի Visa բաժնետոմսեր	2,775,053	2,153,118
Ընդամենը՝ իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող՝ բանկի կողմից պահվող պարտքային և այլ ֆիքսված եկամտաբերությամբ գործիքներ	2,775,053	2,153,118

	2023թ. Դեկտեմբեր 31	2022թ. Դեկտեմբեր 31
Գրավադրված գործիքներ առջուվաճառքի պայմանագրերի ներքո		
ՀՀ կառավարության արժեթղթեր	-	6,019,389
Ընդամենը՝ օրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող գրավադրված գործիքներ	-	6,019,389

առքուվաճառքի պայմանագրերի ներքո

9 Ներդրումային արժեթղթեր (շարունակություն)

Ամորտիզացված արժեթղթի չափվող պարտքային արժեթղթեր Հազ. ՀՀ դրամ	Փուլ 2	Ընդամենը
Հունվարի 1-ի դրությամբ	169,536	169,536
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	(169,536)	(169,536)
Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	-	-

Ամորտիզացված արժեթղթի չափվող պարտքային արժեթղթերի գծով ԱՎԿ Հազ. ՀՀ դրամ	Փուլ 2	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	79,196	79,196
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	(79,196)	(79,196)
Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	-	-

Իրական արժեթղթի՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթերի գծով ԱՎԿ-ների փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև՝

Իրական արժեթղթի՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր	Փուլ 1	Փուլ 2	Ընդամենը
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը հունվարի 1-ի դրությամբ	18,403,647	2,882,144	21,285,791
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	8,621,578	-	8,621,578
Մարված ակտիվներ	(8,420,836)	(2,983,744)	(11,404,580)
Տեղափոխում Փուլ 2	-	-	-
Իրական արժեքի զուտ փոփոխություն	(246,041)	35,577	(210,464)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	242,576	-	242,576
Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	18,600,924	(66,024)	18,534,900

Իրական արժեթղթի՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր	Փուլ 1	Փուլ 2	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	190,505	581,344	771,849
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	13,944	-	13,944
Մարված ակտիվներ	(46,385)	(581,343)	(627,729)
Տեղափոխում Փուլ 2	-	-	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ ներքի վրա ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	-	-	-
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	(122,674)	-	(122,674)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	539	-	539
Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	35,930	-	35,930

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ իրական արժեթղթի շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող չգնանշված բաժնային արժեթղթերը հիմնականում ներառում են պարտադիր բաժնետոմսերը բորսաներում և քլիրինգային ընկերություններում:

2023թ.-ին խումբն իր՝ իրական արժեթղթի այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող բաժնեմասից ստացել է 3,185 հազ. ՀՀ դրամի չափով շահաբաժիններ (2022թ.՝ 9,199 հազ. ՀՀ դրամ), որոնք համախմբված հաշվետվությունում ճանաչվել են որպես այլ եկամուտ (տես շանոթագրություն 29):

10 Հաճախորդներին տրված վարկեր

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ. Դեկտեմբեր 31	2022թ. Դեկտեմբեր 31
Կորպորատիվ հաճախորդներին տրված վարկեր		
Վարկեր փոքր և միջին ընկերություններին	113,677,727	92,434,438
Վարկեր խոշոր ընկերություններին	76,819,141	56,033,369
Ընդամենը կորպորատիվ հաճախորդներին տրված վարկեր	190,496,868	148,467,807
Մանրածախ հաճախորդներին տրված վարկեր (բացի գյուղատնտեսական վարկերից)		
Սպառողական վարկեր	115,348,727	101,971,629
Հիփոթեքային վարկեր	55,818,879	42,553,868
Վարկային քարտեր	13,823,180	12,102,219
Ոսկու գրավադրմամբ վարկեր	-	135
Ընդամենը մանրածախ հաճախորդներին տրված վարկեր ամորտիզացված արժեքով	184,990,786	156,627,851
Գյուղատնտեսական վարկեր		
Գյուղատնտեսական վարկեր՝ մանրածախ	71,047,967	94,712,827
Գյուղատնտեսական վարկեր՝ կորպորատիվ	16,539,536	14,069,596
Ընդամենը մանրածախ հաճախորդներին տրված գյուղատնտեսական վարկեր ամորտիզացված արժեքով	87,587,503	108,782,423
Հաճախորդներին տրված համախառն վարկեր	463,075,156	413,878,081
Արժեզրկման գծով պահուստ	(5,271,996)	(5,438,836)
Հաճախորդներին տրված զուտ վարկեր ամորտիզացված արժեքով	457,803,159	408,439,245

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքների և դրանց գծով ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

Հազ. ՀՀ դրամ	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	POCI	Ընդամենը
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	392,606,428	8,885,751	12,317,641	68,261	413,878,081
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	204,385,354	-	-	-	204,385,354
Մարված ակտիվներ	(145,499,344)	(3,058,696)	(12,309,009)	(39,190)	(160,906,239)
Տեղափոխում Փուլ 1	675,365	(675,365)	-	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(2,911,513)	2,911,513	-	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(8,581,313)	(951,294)	9,532,607	-	-
Վերականգնումներ	-	-	3,705,161	-	3,705,161
Դուրսգրված գումարներ	-	-	(237,141)	-	(237,141)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	2,075,063	79,392	94,877	610	2,249,942
Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	442,750,040	7,191,301	13,104,136	29,681	463,075,156

10 Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Հազ. ՀՀ դրամ	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	POCI	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,519,385	222,309	3,682,495	14,647	5,438,836
Տեղափոխումներ՝ ժամանակաշրջանի ընթացքում վարկային կորստի գծով պահուստի վրա ազդեցությամբ. Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	1,684,441	-	-	-	1,684,441
Մարված ակտիվներ	(348,822)	(25,401)	(1,326,681)	(7,891)	(1,708,795)
Տեղափոխում Փուլ 1	16,013	(16,013)	-	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(121,039)	121,039	-	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(903,661)	(89,629)	993,289	-	-
ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ ներքին վրա ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	(11,760)	74,028	1,170,757	-	1,233,025
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և եյակետային տվյալների փոփոխություն	(417,723)	(28,652)	(1,602,365)	(6,756)	(2,055,495)
Ընդամենը տեղափոխումներ՝ ժամանակաշրջանի ընթացքում վարկային կորստի գծով պահուստի վրա ազդեցությամբ.	(102,551)	35,372	(765,000)	(14,647)	(846,825)
Տեղափոխումներ՝ առանց ժամանակաշրջանի ընթացքում վարկային կորստի գծով պահուստի վրա ազդեցության Չեղչի հակադարձում (նվազեցված տոկոսային հասույթից)	-	-	435,128	-	435,128
Վերականգնումներ	-	-	459,694	-	459,694
Դուրսգրված գումարներ Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	-	-	(237,141)	-	(237,141)
	4,590	948	16,766	-	22,304
Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	1,421,424	258,629	3,591,942	-	5,271,996

Վարկերը առավելապես տրամադրվել են ՀՀ հաճախորդներին, որոնք իրենց գործունեությունը իրականացնում են տնտեսության հետևյալ ոլորտներում.

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ. Դեկտեմբերի 31	2022թ. Դեկտեմբերի 31
Ֆիզիկական անձինք	256,038,750	251,340,679
Սնունդ և խմիչք	52,385,568	43,802,720
Առևտուր	40,241,793	38,320,765
Շինարարություն	40,744,671	31,050,322
Արտադրություն	9,850,887	10,227,201
Գյուղատնտեսություն	19,464,830	16,815,193
Տրանսպորտ	5,228,520	4,939,521
Ֆինանսական հատված	8,271,254	4,519,114
Էներգետիկա	8,926,533	3,763,173
Այլ	21,922,349	9,099,393
Արժեզրկման գծով պահուստ	(5,271,996)	(5,438,836)
Չուտ հաճախորդներին տրված վարկեր ամորտիզացված արժեքով	457,803,159	408,439,245

11 Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ

Հազ. ԳՂ դրամ	2023թ. Դեկտեմբեր 31	2022թ. Դեկտեմբեր 31
Ֆինանսական վարձակալություն կորպորատիվ հաճախորդներին	79,275,690	47,807,779
Ֆինանսական վարձակալություն մանրածախ հաճախորդներին	5,975,854	6,158,767
Համախառն ֆինանսական վարձակալություն	85,251,544	53,966,546
Արժեզրկման գծով պահուստ	(725,033)	(543,325)
Չուտ ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	84,526,511	53,423,221

Ֆինանսական վարձակալության գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքների և դրանց գծով ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

Հազ. ԳՂ դրամ	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Համախառն հաշվեկշռային արժեք 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	52,594,052	790,565	581,929	53,966,546
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	49,120,787	-	-	49,120,787
Մարված ակտիվներ	(17,860,091)	206,038	(465,446)	(18,119,499)
Տեղափոխում Փուլ 1	884,135	(860,958)	(23,177)	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(223,237)	230,976	(7,739)	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(702,073)	(156,894)	858,967	-
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	277,397	2,329	5,503	285,229
Վերականգնում	-	-	-	-
Դուրսգրում	-	-	(1,519)	(1,519)
Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	84,090,970	212,056	948,518	85,251,544

Հազ. ԳՂ դրամ	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	240,619	27,711	274,995	543,325
<i>Տեղափոխումներ՝ ժամանակաշրջանի ընթացքում վարկային կորստի գծով պահուստի վրա ազդեցությամբ.</i>				
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	223,954	-	-	223,954
Մարված ակտիվներ	(20,805)	(1,133)	(18,308)	(40,246)
Տեղափոխում Փուլ 1	25,789	(18,085)	(7,704)	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(2,997)	7,694	(4,697)	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(29,999)	(6,810)	36,809	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ ների վրա ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	(23,584)	(2,892)	252,657	226,181
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	(147,115)	(255)	(102,555)	(249,925)
Ընդամենը տեղափոխումներ՝ ժամանակաշրջանի ընթացքում վարկային կորստի գծով պահուստի վրա ազդեցությամբ.	25,243	(21,481)	156,202	159,964
<i>Տեղափոխումներ՝ առանց ժամանակաշրջանի ընթացքում վարկային կորստի գծով պահուստի վրա ազդեցության</i>				
Չեղջի հակադարձում (նվազեցված տոկոսային հասույթից)	-	-	19,952	19,952
Վերականգնում	-	-	-	-
Դուրսգրում	-	-	(1,519)	(1,519)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	1,128	39	2,145	3,311

Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	266,990	6,269	451,775	725,033
---	---------	-------	---------	---------

11 Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ (շարունակություն)

Ֆինանսական վարձակալության պորտֆելի տնտեսական վերլուծություն

Կորպորատիվ հաճախորդների հետ ֆինանսական վարձակալության պայմանագրերը առավելապես կնքվել են ՀՀ հաճախորդների հետ, որոնք իրենց գործունեությունը իրականացնում են տնտեսության հետևյալ ոլորտներում.

	2023թ. Դեկտեմբեր 31	2022թ. Դեկտեմբեր 31
Շինարարություն	23,384,448	12,799,029
Սննդի և ըմպելիքների արտադրություն	16,261,468	8,441,952
Գյուղատնտեսություն	8,569,462	7,585,991
Ֆինանսական վարձակալություն մանրածախ հաճախորդներին	5,975,854	6,158,767
Առևտուր	8,768,709	6,404,628
Սպասարկման ոլորտ	7,537,971	5,123,983
Արտադրություն	9,527,585	4,623,227
Տրանսպորտ	4,528,927	2,027,441
ՀԷԿ-եր	107,570	142,381
Կաշվե իրերի արտադրություն	105,632	173,284
Օդային տրանսպորտ		149,466
Այլ	483,918	336,397
Արժեզրկման գծով պահուստ	(725,033)	(543,325)
Չուտ ներդրում ֆինանսական վարձակալությունում	84,526,511	53,423,221

12 Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում

Խումբն ունի բաժնեմաս «Ամուլդի-Ակբա Ասեթ Մենեջմենթ» ՓԲԸ-ում, որտեղ խմբին է պատկանում բաժնետոմսերի 49%-ը:

Ասոցիացված կազմակերպության ամփոփ ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է ստորև.

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ. Դեկտեմբեր 31	2022թ. Դեկտեմբեր 31
Ընդամենը ակտիվներ	4,424,500	3,416,306
Ընդամենը պարտավորություններ	802,465	636,257
Չուտ ակտիվներ	3,622,035	2,780,049
Խմբի մասնաբաժինը զուտ ակտիվներում 49%	1,774,796	1,362,224

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ չկար որևէ նշանակալի սահմանափակում ասոցիացված կազմակերպություններից խմբին շահաբաժինների տեսքով միջոցներ փոխանցելու նկատմամբ:

Խումբը 2023թ. հունիս ամսին եռամսյակում ստացել է շահաբաժիններ ասոցիացված կազմակերպությունից 698,577 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 539,806 հազ. ՀՀ դրամ):

Խմբի բաժնեմասը ասոցիացված կազմակերպության շահույթում կամ վնասում և այլ համապարփակ եկամտում հետևյալն է.

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ.	2022թ.
Հաշվետու տարվա շահույթ	1,019,039	736,475
Այլ համապարփակ եկամուտ	78,857	(53,122)
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ եկամուտ	1,097,896	683,353

13 Հիմնական միջոցներ, ոչ կյուրական ակտիվներ և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

	Հող և շենքեր	Վարձակալած գույքի բարելավում	Գրասենյակային տեխնիկա	Կառուցվածքներ և սարքավորումներ	Փոխադրամիջոցներ	Գուղվիլ	Ծրագրաշար և լիցենզիաներ	Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	Ընդամենը
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>									
Սկզբնական արժեք/ վերագնահատված արժեք									
2023թ. Հունվարի 1-ի դրությամբ	12,320,458	812,734	9,522,712	3,284,619	529,300	18,132	7,957,317	3,846,303	38,291,575
Ավելացում	448,737	547,668	2,025,424	506,440	134,807	-	688,620	1,858,331	5,795,444
Օտարում և դուրսգրում	(1,152,000)	-	(91,668)	(198,600)	(25,850)	(18,132)	(91,702)	(629,922)	(1,793,290)
2023թ. Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	11,617,195	1,360,402	11,456,469	3,592,459	638,257	-	8,554,236	5,074,711	42,293,728
Կուտակված մաշվածություն, ամորտիզացիա և արժեզրկում									
2023թ. Հունվարի 1-ի դրությամբ	20,444	418,759	5,196,118	2,155,279	5,176	-	3,018,609	2,116,745	12,931,130
Հաշվետու տարվա մաշվածության ծախս	246,289	122,043	985,826	317,979	71,992	-	831,651	737,007	3,312,787
Օտարում և դուրսգրում	(14,848)	-	(220,616)	(173,228)	(2,740)	-	(88,740)	(560,994)	(1,061,166)
2023թ. Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	251,885	540,802	5,961,328	2,300,030	74,428	-	3,761,520	2,292,758	15,182,751
Չուտ հաշվեկշռային արժեք									
2023թ. Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	11,365,310	819,600	5,495,141	1,292,429	563,829	-	4,792,715	2,781,953	27,110,978

Խումբը ներգրավել է անկախ խորհրդատուի հողի, շենքերի և փոխադրամիջոցների իրական արժեքները գնահատելու համար: Իրական արժեքների գնահատումը հիմնված է շուկայական գործարքների գների վրա: Վերագնահատումն իրականացվել է 2022 դեկտեմբերի 1-ին:

Խումբը չունի գրավադրված հիմնական միջոցներ:

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները ներառում են միայն շենքեր:

13 Հիմնական միջոցներ, ոչ նյութական ակտիվներ և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ (շարունակություն)

	Հող և շենքեր	Վարձակա- լած գույքի բարելավում	Գրասենյա- կային տեխնիկա	Կառուց- վածքներ և սարքավո- րումներ	Փոխադրա- միջոցներ	Գուղվիլ	Ծրագրա- շար և լիցենզիա- ներ	Օգտա- գործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	Ընդամենը
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>									
Սկզբնական արժեք/ վերագնահատված արժեք									
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	9,279,578	768,481	8,493,992	3,108,681	494,559	18,132	7,030,974	3,719,303	32,913,700
Ավելացում	241,410	44,253	1,208,873	325,285	32,699	-	1,613,821	239,085	3,705,426
Օտարում և դուրսգրում	(71,000)	-	(180,153)	(149,347)	(3,325)	-	(95,678)	(102,221)	(601,724)
Վերագնահատման ազդեցությունը շահույթի կամ վնասի վրա	1,198,699	-	-	-	14,118	-	-	-	1,212,817
Վերագնահատման ազդեցությունը այլ համապարփակ արդյունքի վրա	1,671,771	-	-	-	(8,751)	-	-	-	1,663,020
Փոփոխություն	-	-	-	-	-	-	-	(9,864)	(9,864)
Արժեզրկման գծով ծախս շահույթում կամ վնասում	-	-	-	-	-	-	(591,800)	-	(591,800)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	12,320,458	812,734	9,522,712	3,284,619	529,300	18,132	7,957,317	3,846,303	38,291,575
Կուտակված մաշվածություն, ամորտիզացիա և արժեզրկում									
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	23,746	327,764	4,514,149	2,059,352	25,000	-	2,463,777	1,643,046	11,056,834
Հաշվետու տարվա մաշվածության ծախս	208,009	90,995	794,627	212,653	60,259	-	650,510	589,895	2,606,948
Օտարում և դուրսգրում	-	-	(112,658)	(116,726)	-	-	(95,678)	(102,221)	(427,283)
Վերագնահատման ազդեցությունը այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի վրա	(211,311)	-	-	-	(80,083)	-	-	-	(291,394)
Փոփոխություն	-	-	-	-	-	-	-	(13,975)	(13,975)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	20,444	418,759	5,196,118	2,155,279	5,176	-	3,018,609	2,116,745	12,931,130
Չուտ հաշվեկշռային արժեք									
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	12,300,014	393,975	4,326,594	1,129,340	524,124	18,132	4,938,708	1,729,558	25,360,445

14 Հարկում

Շահութահարկի գծով ծախսը բաղկացած է հետևյալ հոդվածներից.

	01/01/23-31/12/23թ	01/01/22-31/12/22թ.
Ընթացիկ շահութահարկի գծով ծախս	6,485,295	6,198,921
Հետաձգված հարկային փոխհատուցում՝ ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	(148,995)	(451,700)
Շահութահարկի գծով ծախս	6,336,300	5,747,221

Ընթացիկ և հետաձգված հարկի համար կիրառվող դրույքաչափը կազմել է 18%:

Շահութահարկի արդյունավետ դրույքաչափը տարբերվում է շահութահարկի՝ օրենքով սահմանված դրույքաչափից: Օրենքով սահմանված դրույքաչափի հիման վրա շահութահարկի գծով ծախսի համաձայնեցումը իրականի հետ հետևյալն է.

Հազ. ՀՀ դրամ	01/01/23-31/12/23թ	01/01/22-31/12/22թ.
Շահույթ նախքան հարկումը	34,914,876	28,317,661
Օրենքով սահմանված հարկի դրույքաչափ	18%	18%
Շահութահարկի գծով տեսական ծախս՝ օրենքով սահմանված դրույքաչափով	6,284,678	5,097,179
Շահութահարկի գծով ծախս	6,336,300	5,747,221

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ և դրանց շարժը համապատասխան տարիների համար ներկայացված է ստորև.

Հազ. ՀՀ դրամ	Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում			Մնացորդն առ 2022թ. դեկտեմբերի 31	Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում		Մնացորդն առ 2023թ. դեկտեմբերի 31
	Մնացորդն առ 2022թ. Հունվարի 1	Շահույթում կամ վնասում	Այլ համապարփակ եկամտում		Շահույթում կամ վնասում	Այլ համապարփակ եկամտում	
Հետաձգված հարկային ակտիվներ/ (պարտավորություններ)							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	9,575	-	9,575	(5,882)	-	3,693
Աժանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	(52,883)	-	(52,883)	24,105	-	(28,778)
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	(9,358)	14,690	-	5,332	(34,751)	-	(29,419)
Ներդրումային արժեթղթեր	(713,292)	210,624	57,842	(444,826)	(242,800)	159,316	(528,310)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(104,343)	(361,035)	-	(465,378)	(44,017)	-	(509,395)
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	61,522	(52,953)	-	8,569	56,213	-	64,782
Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում	(150,497)	(33,705)	9,562	(174,640)	(74,263)	-	(248,903)
Հիմնական միջոցներ	(736,103)	(231,241)	(330,678)	(1,298,022)	672,926	-	(625,096)
Այլ ակտիվներ	49,532	34,003	-	83,535	(95,216)	-	(11,681)
Այլ փոխառու միջոցներ	(30,374)	314,359	-	283,985	239,522	-	523,507
Այլ պարտավորություններ	369,671	694,306	-	1,063,977	(325,907)	-	739,228
Այլ ֆինանսական գործիքներ ամորտիզացված արժեքով և պահուստներ	58,286	(94,040)	-	(35,754)	(20,936)	-	(56,690)
Չուտ հետաձգված հարկային պարտավորություններ	(1,204,956)	451,700	(263,274)	(1,016,530)	148,995	159,316	(707,061)

15 Այլ ակտիվներ

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ. Դեկտեմբեր 31	2022թ. Դեկտեմբեր 31
Այլ դեբիտորական պարտքեր	2,811,653	1,556,817
Արժեզրկման պահուստ	(30,436)	(27,831)
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	2,781,217	1,528,986
Կանխավճարներ վարձակալած գույքի մատակարարներին	7,372,935	8,062,460
Բռնագանձված ակտիվներ	1,468,026	1,542,858
Կանխավճարներ մատակարարներին	1,200,198	910,537
Հաշվանցման ենթակա ԱԱՀ	381,630	941,521
Պաշարներ	333,836	267,630
Վարձակալության նպատակով գնված գույք	28,675	464,625
Վերադարձված լիզինգի առարկա հանդիսացող գույք	-	30,795
Այլ	174,850	204,152
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	10,960,150	12,424,578
Հանած՝ արժեզրկման գծով պահուստ	(656,841)	(780,144)
Ընդամենը այլ ակտիվներ	13,084,526	13,173,420

Այլ ֆինանսական ակտիվներ գծով ԱՎԿ-ի վերլուծությունը հետևյալն է՝

Հազ. ՀՀ դրամ	Փուլ 1	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	27,831	27,831
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ (զուտ)	6,167	6,167
Դուրս գրում	(3,562)	(3,562)
Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	30,436	30,436

16 Բանկերի նկատմամբ պահանջներ

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ. Դեկտեմբեր 31	2022թ. Դեկտեմբեր 31
Վաճառքի և հետգնման պայմանագրեր այլ բանկերի հետ	-	6,026,642
ՀՀ այլ բանկերից ստացված վարկեր	-	3,003,615
Միջազգային բանկերից ստացված վարկեր	12,082,606	469,764
Թղթակցային հաշիվներ այլ բանկերում	428,504	417,662
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ արտարժույթի առքուվաճառքի գծով	161,918	-
Կարճաժամկետ տեղաբաշխումներ այլ բանկերում	69,621	19,951
Ընդամենը բանկերի նկատմամբ պահանջներ	12,742,649	9,937,634

17 Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ. Դեկտեմբեր 31	2022թ. Դեկտեմբեր 31
Ընթացիկ հաշիվներ և ցպահանջ ավանդներ		
Մանրածախ	81,657,650	65,375,020
Կորպորատիվ	107,755,633	113,935,368
Չհաշվանցված գործարքներ	1,791,580	6,278,586
Ժամկետային ավանդներ		
Մանրածախ	226,657,523	175,670,130
Կորպորատիվ	85,369,264	62,909,841
Ընդամենը	503,231,650	424,168,945

ՀՀ օրենսդրության համաձայն՝ Խումբը պարտավորվում է հետ վճարել ֆիզիկական անձանց կողմից ներդրված ավանդները ավանդատուի առաջին իսկ պահանջի դեպքում: Այն դեպքում, երբ ժամկետային ավանդների գծով դրամական միջոցները հետ են վերադարձվում ավանդատուին մինչև ժամկետի ավարտը համաձայն ավանդատուի պահանջի, ավանդի տոկոսները վճարվում են ցպահանջ ավանդների տոկոսադրույքներին համապատասխան, եթե պայմանագրով այլ տոկոսադրույքներ նախատեսված չեն:

18 Թողարկված պարտքային արժեթղթեր

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ. Դեկտեմբեր 31	2022թ. Դեկտեմբեր 31
Մուրհակներ	-	807,986
ՀՀ-ում թողարկված պարտատոմսեր	21,087,118	5,398,074
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	21,087,118	6,206,060

Պարտատոմսերի տարեկան եկամտաբերությունը և պարտատոմսերի մարման ժամկետները հետևյալն են՝

Հազ. ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար	Մարման ժամկետները
2021թ. թողարկված պարտատոմսեր	9.5%	4.1%	2023
2022թ. թողարկված պարտատոմսեր	11%	5%	2025
2023թ. թողարկված պարտատոմսեր	11.5%	5%	2026

19 Այլ փոխառու միջոցներ

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ. Դեկտեմբեր 31	2022թ. Դեկտեմբեր 31
Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից փոխառու միջոցներ	44,645,981	44,636,290
ՀՀ Կառավարությունից փոխառու միջոցներ	33,097,468	35,187,132
Տեղական ֆինանսական կազմակերպություններից փոխառու միջոցներ	2,895,519	2,926,091
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	2,896,371	1,573,639
Այլ փոխառու միջոցներ	83,535,339	84,323,152

Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից փոխառությունները որոշակի ֆինանսական ծրագրերի շրջանակներում ՀՀ դրամով, ԱՄՆ դոլարով և Եվրոյով արտահայտված միջոցներ են՝ 2022թ.-ից 2028թ. մարման ժամկետներով:

ՀՀ կառավարությունից փոխառությունները հիմնականում ներառում են ՀՀ ԿԲ-ի վերաֆինանսավորման ծրագրերի շրջանակներում ՀՀ դրամով արտահայտված միջոցներ՝ 2022թ.-ից 2041թ. մարման ժամկետներով:

Տեղական ֆինանսական կազմակերպություններից փոխառությունները հիպոթեքային վերաֆինանսավորման ծրագրերի շրջանակներում ՀՀ դրամով արտահայտված միջոցներ են՝ 2022թ.-ից 2034թ. մարման ժամկետներով:

Պարտադիր պայմանների խախտում

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը բավարարել է բոլոր պարտադիր պայմանների հետ համապատասխանության պահանջները:

20 Ստորադաս վարկեր

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ. Դեկտեմբեր 31	2022թ. Դեկտեմբեր 31
Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված ստորադաս վարկեր	12,661,577	7,805,036
Ստորադաս վարկեր	12,661,577	7,805,036

21 Այլ պարտավորություններ

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ. Դեկտեմբեր 31	2022թ. Դեկտեմբեր 31
Կրեդիտորական պարտքեր	3,590,627	3,273,592
Կրեդիտորական պարտքեր աշխատակազմի նկատմամբ	5,182,620	3,998,386
Պարտավորությունների գծով պահուստ	-	2,666,591
Չհաշվանցված գործարքներ	-	3,307,766
Վարկային բնույթի պարտավորությունների գծով արժեզրկման պահուստ	74,751	94,763
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	8,847,998	13,341,098
Կանխավճարներ վարձակալներից	2,427,814	2,982,241
Շահութահարկից բացի այլ հարկային պարտավորություններ	818,158	811,643
Պարտքեր ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամին	186,327	131,143
Այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	149,916	114,288
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	3,582,215	4,039,315
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	12,430,213	17,380,413

22 Կապիտալ

Թողարկված կապիտալ

2023թ. Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի բաժնետիրական կապիտալը կազմել է 55,000,000 հազ. դրամ (2022թ.՝ 55,000,000 հազ. դրամ): Հայտարարված, թողարկված և շրջանառվող բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 5,500 սովորական բաժնետոմսերից (2022թ.՝ 5,500 սովորական բաժնետոմսեր), որոնց յուրաքանչյուրի անվանական արժեքը կազմում է 10,000 հազ. դրամ (2022թ.՝ 10,000 հազ. դրամ):

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժիններ և քվեարկել Բանկի բաժնետերերի տարեկան և ընդհանուր ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

Պահուստների բնույթը և նպատակը

Հիմնական միջոցների վերազնահատումից աճ

Հիմնական միջոցների վերազնահատումից աճը ներառում է մինչև հողի, շենքերի և փոխադրամիջոցների ապաճանաչումը կամ արժեզրկումը դրանց կուտակային դրական վերազնահատված արժեքը:

Ներդրումային արժեթղթերի վերազնահատման պահուստ

Ներդրումային արժեթղթերի վերազնահատման պահուստը ներառում է իրական արժեքի կուտակային զուտ փոփոխությունը՝ մինչև ակտիվների ապաճանաչումը կամ արժեզրկումը:

Շահաբաժիններ

2023թ. Մայիսի 25-ի բաժնետերերի ժողովում Բանկը 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար հայտարարել է շահաբաժիններ՝ ընդհանուր 4,400,000 հազ. ՀՀ դրամի սովորական բաժնետոմսերի գծով (800 ՀՀ դրամ մեկ բաժնետոմսի համար): Շահաբաժինները վճարվել են 2023թ. հունիս ամսին:

2022թ. ապրիլի 30-ի բաժնետերերի ժողովում Բանկը 2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար հայտարարել է շահաբաժիններ՝ ընդհանուր 3,300,000 հազ. ՀՀ դրամի չափով սովորական բաժնետոմսերի գծով (600 ՀՀ դրամ մեկ բաժնետոմսի համար): Շահաբաժինները վճարվել են 2022թ.

23 Բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարումներ

«ԱԿԲԱ Բանկ» Բաց Բաժնետիրական Ընկերության կապիտալում աշխատակիցների բաժնեմասնակցության ծրագիր

2021թ. հունիսին «ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ-ն, «ԱԿԲԱ Բանկ» ԲԲԸ-ն և «ԱԳԲԱ Լիզինգ» վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ն հայտարարեցին «ԱԿԲԱ Բանկ» Բաց Բաժնետիրական Ընկերության կապիտալում աշխատակիցների բաժնեմասնակցության ծրագրի մեկնարկի մասին (այսուհետ՝ Ծրագիր)՝ որպես «ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ-ի, «ԱԿԲԱ Բանկ» ԲԲԸ-ի և «ԱԳԲԱ Լիզինգ» վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ի առանցքային և հավատարիմ աշխատակիցների վարձատրման, պարգևատրման, առաջխաղացման, մարդկային ռեսուրսների կառավարման համակարգի բաղկացուցիչ մաս:

Ծրագրի երկու փուլերի շրջանակներում «ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ-ն «ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ-ի, «ԱԿԲԱ Բանկ» ԲԲԸ-ի և «ԱԳԲԱ Լիզինգ» վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ի աշխատակիցներին նվիրաբերել է Բանկի 281,960 հատ սովորական բաժնետոմս՝ յուրաքանչյուրը 10,000 ԴԴ դրամ անվանական արժեքով:

2021թ. հունիսին խմբի աշխատակիցներն «ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ-ից անվճար ստացել են Բանկի 145,980 սովորական բաժնետոմս, իսկ 2023թ. Դեկտեմբեր ամսին՝ 133,380 սովորական բաժնետոմս յուրաքանչյուրը 12,591 ԴԴ դրամ իրական արժեքով:

2023թ. Դեկտեմբերի 30-ի դրությամբ ծրագրի երկու փուլերի արդյունքում Բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարումների պահուստին ընդամենը հատկացումը կազմել է 3,517,422 հազ. ԴԴ դրամ, որից 440,927 հազ. ԴԴ դրամ ճանաչվել է որպես անձնակազմի գծով ծախս 2023թ. հունիսի 30-ին (2022թ. դեկտեմբերի 31-ին՝ 624,238 հազ. ԴԴ դրամ) ավարտվող հաշվետու ժամանակաշրջանի համար Զամապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում և որպես լրացուցիչ կապիտալ՝ Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Բանկը ներգրավել է անկախ խորհրդատուի բաժնետոմսերի իրական արժեքը գնահատելու համար: Բաժնետոմսերի գնահատման համար օգտագործվել է շահաբաժինների գեղջման մեթոդը, որ ներառում է.

- ֆինանսական մոդելի ընդհանուր ենթադրությունների ու կառուցվածքի որոշում,
- Բանկի և նրա դուստր ընկերությունների հաշվեկշռի կանխատեսում,
- Բանկի և նրա դուստր ընկերությունների ֆինանսական արդյունքների կանխատեսում,
- Շահաբաժինների կանխատեսում՝ հաշվի առնելով կապիտալի համարժեքության և իրացվելիության պահանջները,
- Չեղջման դրույքի որոշում,
- Բանկի մնացորդային արժեքի որոշում,
- Ֆինանսական արդյունքների կանխատեսման մեջ չներառված ակտիվների և պարտավորությունների վերլուծություն,
- Բանկի կապիտալի 100%-ի հաշվարկ:

Չեղջման դրույքը որոշվել է համանման բանկի բաժնային գործիքներից պահանջվող եկամտաբերության դրույքի հիման վրա:

24 Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահույթ

Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային շահույթը հաշվարկվում է որպես մայր կազմակերպության բաժնետերերին վերագրելի տարեկան շահույթի և տարվա ընթացքում շրջանառության մեջ գտնվող սովորական բաժնետոմսերի միջին կշռված քանակի հարաբերություն:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խումբը չունի պայմանավորվածություններ, որոնք կարող են հանգեցնել սովորական բաժնետոմսերի հնարավոր նստարժեքի:

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ. Դեկտեմբերի 31	2022թ. Դեկտեմբերի 31
Մայր կազմակերպության բաժնետերերին վերագրելի շահույթ	28,578,576	22,570,440
Սովորական բաժնետոմսերի միջին կշռված քանակ	5,500	5,500
Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահույթ, բազային և նոսրացված, մայր կազմակերպության բաժնետերերին վերագրելի, ՀՀ դրամ	5,196.10	4,103.72

25 Պայմանագրային և պայմանական պարտավորություններ

Իրավական միջավայր

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Խումբը հանդիսանում է դատական հայցերի և պահանջների առարկա: Դեկլարացիայի համոզմամբ նման հայցերի և պահանջների արդյունքում ծագող հնարավոր պարտավորությունները (առկայության դեպքում) Եական բացասական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի ֆինանսական վիճակի կամ հետագա գործունեության արդյունքների վրա:

Հարկային միջավայր

ՀՀ հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է, և նրան բնորոշ են հաճախակի փոփոխությունները օրենսդրությունում, պաշտոնական հայտարարություններում և դատական որոշումներում, որոնք հաճախ ոչ հստակ և հակասական են և ենթակա տարրնթերցումների տարբեր հարկային մարմինների կողմից: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության մի շարք մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր, տուգանքներ և տուկոսային վճարներ: Հարկային օրենսդրությունը խախտելու դեպքում, լրացուցիչ հարկային պարտավորություններ, տույժեր և տուգանքներ չեն կարող կիրառվել հարկային մարմինների կողմից, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս հանգամանքները ՀՀ-ում կարող են առաջացնել հարկային ռիսկեր, որոնք ավելի Եական են, քան այլ երկրներում: Դեկլարացիանը գտնում է, որ պատշաճ կերպով է ճանաչել հարկային պարտավորությունները՝ հիմնված ՀՀ հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների՝ իր մեկնաբանությունների վրա: Սակայն համապատասխան մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբեր լինել, և ֆինանսական վիճակի վրա ազդեցությունը կարող է Եական լինել, եթե տվյալ մարմինները կարողանան պարտադրել իրենց մեկնաբանությունները:

Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ Խմբի պայմանական և պայմանագրային պարտավորությունները ներառում են հետևյալ հոդվածները.

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ. Դեկտեմբեր 31	2022թ. Դեկտեմբեր 31
Վարկային բնույթի պարտավորություններ		
Վարկերի, վարկային գծեր	29,184,533	30,658,218
Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ	32,123,416	23,887,159
Պայմանագրային և պայմանական պարտավորություններ	61,307,949	54,545,377

25 Պայմանագրային և պայմանական պարտավորություններ (շարունակություն)

2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

Վարկերի, վարկային գծերի և վարկային քարտերի գծով պարտավորություններ Հազ. ՀՀ դրամ	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	89,281	(905)	4,483	92,859
Նոր ակտիվներ	22,733	-	-	22,733
Մարված ակտիվներ	(25,789)	(416)	(1,912)	(28,116)
Տեղափոխում Փուլ 1	186	(186)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(282)	282	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(845)	(67)	912	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ ներքին վրա ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	(146)	190	1,346	1,390
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	(22,187)	(477)	(651)	(23,316)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	408	6	25	438
Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	63,358	(1,573)	4,204	65,988

Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ Հազ. ՀՀ դրամ	Փուլ 1	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,904	1,904
Նոր ակտիվներ	8,368	8,368
Մարված ակտիվներ	(1,833)	(1,833)
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	(62)	(62)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	-	-
Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	8,377	8,377

26 Չուտ տոկոսային եկամուտ

Հազ. ՀՀ դրամ	01/01/23-31/12/23թ	01/01/22-31/12/22թ.
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ		
Իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր	66,544,102	50,498,995
Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	2,345,126	281,069
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	861,244	165,688
Այլ	445,778	1,460
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով տոկոսային եկամուտ	70,196,250	50,947,212
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ		
Պարտքային գործիքներ	2,066,384	1,317,522
Տոկոսային հասույթ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	72,262,634	52,264,734
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	8,889,137	5,722,526
Այլ տոկոսային եկամուտ	1,254,653	130,240
Այլ տոկոսային եկամուտ	10,143,790	5,852,766
Ընդամենը տոկոսային հասույթ	82,406,424	58,117,500

26 Չուտ տոկոսային եկամուտ (շարունակություն)

Տոկոսային ծախս		
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	22,561,711	15,689,446
Այլ փոխառու միջոցներ և ստորադաս վարկեր, բացառությամբ՝ վարձակալության գծով պարտավորությունների	11,159,588	7,105,788
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	199,908	475,780
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	1,351,543	252,100
Այլ	40,961	673,756
Տոկոսային ծախս՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	35,313,711	24,196,870
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	234,652	107,690
Տոկոսային ծախս	35,548,363	24,304,560
Չուտ տոկոսային եկամուտ	46,858,061	33,812,940

27 Վարկային կորուստների գծով ծախս

01/01/23թ.-31/12/23թ						
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ծան.	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	POCI	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	6	32,676	-	-	-	32,676
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	8	68,291	-	-	-	68,291
Պարտքային արժեթղթեր ամորտիզացված արժեքով	9	79,196	-	-	-	79,196
ԻԱԱՀՖԱ-ով չափվող պարտքային արժեթղթեր	9	155,115	581,343	-	-	736,458
Հաճախորդներին տրված վարկեր ամորտիզացված արժեքով	10	102,551	(35,372)	650,534	14,647	732,360
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	11	(25,243)	21,481	(156,202)	-	(159,964)
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	15	(6,167)	-	-	-	(6,167)
Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ , Վարկերի, վարկային գծերի և վարկային քարտերի գծով պարտ.	25	19,858	674	305	-	20,837
Ընդամենը վարկային կորուստների գծով ծախս		426,277	568,126	494,637	14,647	1,503,687

01/01/22թ.-31/12/22թ						
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ծան.	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	POCI	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	6	68,891	-	-	-	68,891
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	8	(55,158)	-	-	-	(55,158)
Պարտքային արժեթղթեր ամորտիզացված արժեքով	9	62,680	(79,196)	-	-	(16,516)
ԻԱԱՀՖԱ-ով չափվող պարտքային արժեթղթեր	9	406,898	(651,461)	-	-	(244,563)
Հաճախորդներին տրված վարկեր ամորտիզացված արժեքով	10	706,305	392,895	1,182,756	38,563	2,320,519
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	11	(33,617)	3,362	147,890	-	117,635
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	15	(5,983)	-	(11,005)	-	(16,988)
Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ , Վարկերի, վարկային գծերի և վարկային քարտերի գծով պարտավորություններ	25	108,612	2,224	1,559	-	112,395
Ընդամենը վարկային կորուստների գծով ծախս		1,258,628	(332,176)	1,321,200	38,563	2,286,215

28 Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտ

Հազ. ՀՀ դրամ	01/01/23- 31/12/23	01/01/22- 31/12/22
Պլաստիկ քարտերի սպասարկում	9,081,044	6,031,224
Դրամական փոխանցումներ	1,183,662	1,404,119
Կանխիկացման ծառայություններ	595,825	281,152
Երաշխիքների և ակրեդիտիվների թողարկում	1,004,237	568,406
Միջնորդավճարներ վարձակալության սարքավորումների մատակարարներից	478,226	731,665
Բանկային հաշիվների սպասարկման վճարներ	206,415	148,649
Ապահովագրական գործակալ հանդես գալու հանձնաժողովներ	368,697	225,424
Այլ	433,509	269,216
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	13,351,615	9,659,855
Պլաստիկ քարտերի սպասարկում	4,629,582	3,093,747
Դրամական փոխանցումներ	146,893	316,813
Այլ	445,343	213,371
Միջնորդավճարների գծով ծախս	5,221,818	3,623,931
Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտ	8,129,797	6,035,924

29 Այլ եկամուտ

Հազ. ՀՀ դրամ	01/01/23- 31/12/23թ.	01/01/22- 31/12/22թ.
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	1,394	1,077
Ստացված շահաբաժիններ	3,185	9,199
Այլ	848,561	1,438,009
Ընդամենը այլ եկամուտ	853,140	1,448,285

30 Այլ գործառնական ծախսեր

Հազ. ՀՀ դրամ	01/01/23- 31/12/23թ.	01/01/22- 31/12/22թ.
Երաշխիքային վճարներ ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամին	693,668	485,210
Շահութահարկից բացի այլ հարկեր	173,077	342,734
Ինկասացիայի գծով ծախսեր	205,715	232,930
Հիմնական միջոցների օտարումից վնաս	209,150	150,469
Վճարված տույժեր և տուգանքներ	2,317	8,433
Այլ	1,407,189	1,217,485
Այլ գործառնական ծախսեր	2,691,116	2,437,261

31 Այլ ընդհանուր և վարչական ծախսեր

Հազ. ՀՀ դրամ	01/01/23- 31/12/23թ.	01/01/22- 31/12/22թ.
Գովազդ և մարկետինգ	879,396	851,345
Նորոգում և տեխնիկական սպասարկում	1,710,309	854,401
Կապ	414,612	358,370
Անվտանգություն	324,206	303,442
Կոմունալ ծառայություններ և գրասենյակային պարագաներ	266,559	254,504
Ապահովագրություն	221,366	190,012
Ներկայացուցչական ծախսեր	248,736	172,932
Գործառնական վարձակալության գծով ծախս	23,446	58,671
Այլ	742,817	881,463
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	4,831,447	3,925,140

32 Այլ արժեզրկման և պահուստների գծով ծախս (հակադարձում)

Հազ. ՀՀ դրամ	01/01/23- 31/12/23թ.	01/01/22- 31/12/22թ.
Պարտավորությունների գծով պահուստին հատկացում	(2,663,662)	2,666,591
Ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկման գծով ծախս	3,217	591,800
Բռնագանձված ակտիվների արժեզրկման հակադարձում	(123,303)	24,994
Այլ արժեզրկման և պահուստների գծով ծախս (հակադարձում)	(2,783,748)	3,283,385

33 Ռիսկերի կառավարում

Ներածություն

Ռիսկերը բնորոշ են իմբի գործունեությանը և կառավարվում են մշտական հայտնաբերման, չափման և մոնիթորինգի գործընթացների միջոցով, որոնք ենթակա են ռիսկերի սահմանաչափերին և մշտական վերահսկողության: Ռիսկերի կառավարման գործընթացը ունի որոշիչ նշանակություն իմբի եկամտաբերության հաստատուն մակարդակի պահպանման հարցում, և իմբի յուրաքանչյուր աշխատակից պատասխանատվություն է կրում իր պարտականությունների շրջանակում ի հայտ եկող ռիսկերի համար: Հիմնական ռիսկերը, որոնց ենթակա է խումբը, վարկային, իրացվելիության և շուկայական ռիսկերն են: Վերջինս իր հերթին բաժանվում է արտարժույթային և տոկոսադրույքի ռիսկերի: Խումբը ենթակա է նաև գործառնական ռիսկերի:

Ռիսկերի կառավարման գործառնայթը ծածկում է նաև այնպիսի բիզնես ռիսկեր, ինչպիսիք են շրջակա միջավայրում, տեխնոլոգիաներում և տնտեսության ճյուղերում փոփոխությունները՝ դրանց հետ առնչություն ունեցող տարբեր ստորաբաժանումների ներգրավման միջոցով:

Ռիսկերի կառավարման համակարգ

Ռիսկերի հայտնաբերման և վերահսկման հիմնական պատասխանատվությունը կրում է Բանկի խորհուրդը, սակայն առկա են առանձին անկախ մարմիններ, որոնք պատասխանատու են ռիսկերի կառավարման և մոնիթորինգի համար:

Բանկի խորհուրդը

Բանկի խորհուրդը պատասխանատու է ընդհանուր ռիսկերի կառավարման քաղաքականության, ռիսկերի կառավարման ռազմավարության և սկզբունքների հաստատման համար:

Գլխավոր գործադիր տնօրեն

Գլխավոր գործադիր տնօրենը պատասխանատու է իմբում ռիսկերի գործընթացի կառավարման և վերահսկման համար:

Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողով

Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովը ընդհանուր առումով պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման ռազմավարության և դրա իրականացման սկզբունքների, շրջանակների, քաղաքականությունների և սահմանաչափերի մշակման համար: Այն պատասխանատու է ռիսկերի հիմնարար խնդիրների համար և կառավարում ու վերահսկում է ռիսկերի հետ կապված համապատասխան որոշումները:

Ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանում

Ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանումը պատասխանատու է բոլոր տեսակի ռիսկերի սահմանման, գնահատման, վերահսկողության և կառավարման համար: Անկախ վերահսկման գործընթաց ապահովելու համար, յուրաքանչյուր քայլից հետո ներկայացվում է հաշվետվություն:

Ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման բաժին

Ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման բաժինը պատասխանատու է խմբի ակտիվների և պասիվների և ընդհանուր ֆինանսական կառուցվածքի կառավարման համար: Այն նաև պատասխանատու է խմբի ֆինանսավորման և իրացվելիության ռիսկերի համար:

Ներքին աուդիտ

Խմբի կողմից իրականացվող ռիսկերի կառավարման գործընթացը յուրաքանչյուր տարի աուդիտի է ենթարկվում Ներքին աուդիտի ստորաբաժանման կողմից, որը ստուգում է ինչպես ընթացակարգերի ամբողջականությունը, այնպես էլ խմբի գործունեության համապատասխանությունը ընթացակարգերին: Ներքին աուդիտի ստորաբաժանումը անցկացված ստուգումների արդյունքները քննարկում է ղեկավարության հետ և իր եզրակացություններն ու առաջարկները ներկայացնում է Ներքին Աուդիտի հանձնաժողովին:

Ռիսկերի գնահատման և հաշվետվության համակարգեր

Տարբեր ռիսկերի վերլուծության և գնահատման ժամանակ խումբն ընդունում է անհատական մոտեցում՝ կիրառելով վիճակագրական մոդելներ, զգայունության վերլուծություններ, ինչպես նաև վերլուծելով տարբեր ռիսկային ցուցանիշների դիմադրական և անհրաժեշտության դեպքում ձեռնարկելով համապատասխան միջոցներ: Մոդելները հետազայում փորձարկվում են վավերականության ստուգման նպատակով: Խումբը նաև կիրառում է վատագույն դեպքի սցենարներ, որոնք կառաջանան այն դեպքում, երբ ծայրահեղ դեպքերը, որոնք քիչ հավանական է, որ տեղի կունենան, փաստացի տեղի են ունենում:

Ռիսկերի դիտարկումը և վերահսկումը հիմնականում իրականացվում է խմբի կողմից հաստատված սահմանաչափերի հիման վրա: Այս սահմանաչափերը արտացոլում են խմբի գործարար ռազմավարությունը և շուկայական միջավայրը, ինչպես նաև այն ռիսկի մակարդակը, որը խումբը պատրաստ է ընդունել՝ լրացուցիչ շեշտադրելով տնտեսության ընտրված ոլորտները: Բացի այդ, խումբը դիտարկում և գնահատում է ընդհանուր ռիսկին ենթարկվելու առավելագույն մակարդակը բոլոր տեսակի ռիսկերի և գործունեությունների գծով:

Բոլոր բիզնես ուղղություններին վերաբերող վարկային ռիսկի մասին տեղեկատվությունը ուսումնասիրվում և մշակվում է ռիսկերը վերլուծելու, վերահսկելու և վաղ հայտնաբերելու համար: Այս տեղեկատվությունը ներկայացվում և բացատրվում է Գլխավոր գործադիր տնօրենին, Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովին և բոլոր բիզնես ստորաբաժանումների ղեկավարներին: Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովին ներկայացված հաշվետվությունը ներառում է ընդհանուր վարկային ռիսկին ենթարկվածության վերլուծություն, վարկերի համակենտրոնացման սահմանաչափերի դիտարկման արդյունքները, ճեղքվածքների (GAP) վերլուծություն, VaR գնահատում, իրացվելիության գործակիցներ և նպատակային ցուցանիշների վերլուծություն, սթրես թեստ վերլուծություն, ընդհանուր ռիսկի արտադրական վերահսկում և ռիսկերի պրոֆիլի փոփոխությունները: Եռամսյակային կտրվածքով մանրամասն հաշվետվություն է ներկայացվում հաճախորդների, տնտեսության և բիզնես ուղղությունների ռիսկերի վերաբերյալ: Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովը քննարկում է ռիսկերի հետ կապված էական խնդիրները և հաստատում քայլերը՝ ուղղված դրանց նվազեցմանը և կառավարմանը:

Բանկի խորհուրդը եռամսյակը մեկ ստանում է ռիսկերի համապարփակ հաշվետվություն, ինչը ներառում է անհրաժեշտ ամբողջական տեղեկատվություն իսմբի ընդհանուր ռիսկերը գնահատելու և դրանց մասին եզրակացություն կազմելու համար:

Իսմբի բոլոր մակարդակների համար հատուկ հարմարեցված ռիսկերի հաշվետվություններ են պատրաստվում և ներկայացվում, որպեսզի բոլոր բիզնես ստորաբաժանումները ապահովված լինեն լիարժեք, անհրաժեշտ և արդի տեղեկատվությամբ:

Ռիսկերի սահմանաչափերի խախտման դեպքում օրական ահազանգներ են ուղարկվում իսմբի համապատասխան ստորաբաժանումներին, ինչպես նաև Գլխավոր գործադիր տնօրենին, և քննարկվում ու կիրառվում են համապատասխան միջոցներ:

33 Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Ռիսկերի նվազեցում

Որպես ընդհանուր ռիսկերի կառավարման գործընթացի մաս, Խումբը կիրառում է ածանցյալ և այլ գործիքներ՝ կառավարելու համար տոկոսադրույքների և արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխություններից առաջացող ռիսկը, կապիտալի և վարկային ռիսկերը, ինչպես նաև կանխատեսվող գործարքներից առաջացող ռիսկերը:

Խումբը լայնորեն օգտագործում է գրավ՝ վարկային ռիսկը նվազեցնելու նպատակով:

Ռիսկերի համակենտրոնացումը

Ռիսկի համակենտրոնացումը ի հայտ է գալիս այն դեպքերում, երբ մի շարք գործընկերներ իրականացնում են համանման գործունեություն, կամ երբ գործունեությունը վարում են մեկ աշխարհագրական տարածաշրջանում, կամ երբ գտնվում են համանման տնտեսական գործունեության ներքո, որոնց հետևանքով իրենց պարտավորությունների կատարումը նմանապես է արձագանքում տնտեսական, քաղաքական և այլ պայմանների փոփոխությանը: Ռիսկի համակենտրոնացումները արտացոլում են իսմբի գործունեության արդյունքների համեմատական զգայունությունն այն պայմանների նկատմամբ, որոնք ազդում են որոշակի ոլորտի կամ աշխարհագրական տարածաշրջանի վրա:

Ռիսկի գերկենտրոնացումից խուսափելու նպատակով իսմբի քաղաքականությունը և ընթացակարգերը ներառում են յուրահատուկ սկզբունքներ, որոնք ուղղված են առավելագույն կերպով բազմազանեցված պորտֆել ապահովելուն: Իրականացվում է սահմանված համակենտրոնացման կառավարում:

Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկն այն ռիսկն է, որի պատճառով Խումբը կարող է կրել վնասներ՝ հաճախորդների կամ գործընկերների կողմից պարտավորությունների չկատարման դեպքում: Խումբը իրականացնում է վարկային ռիսկի վերահսկում և կառավարում՝ սահմանելով ռիսկի այն սահմանաչափը, որը պատրաստ է ընդունել անհատական գործընկերների և աշխարհագրական ու տնտեսական համակենտրոնացումների համար, ինչպես նաև դիտարկելով զգայունությունը նման սահմանաչափերի նկատմամբ:

Խումբը հաստատել է վարկային որակի ստուգման գործընթաց՝ ապահովելու գործընկերների վարկունակության հնարավոր փոփոխությունների վաղ բացահայտումը, ներառյալ գրավների պարբերաբար վերանայումը: Գործընկերների սահմանաչափերը հաստատված են վարկային ռիսկերի դասակարգման համակարգի միջոցով, որը յուրաքանչյուր գործընկերոջ համար սահմանում է ռիսկի վարկանիշ: Ռիսկերի վարկանիշները ենթակա են պարբերաբար վերանայման: Վարկերի որակի ստուգման գործընթացը իսմբին թույլ է տալիս գնահատել հնարավոր վնասը այն ռիսկերի հետևանքով, որոնք նկատմամբ այն զգայուն է, և ձեռնարկել ուղղիչ գործողություններ:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներից ծագող վարկային ռիսկը ցանկացած պահի սահմանափակվում է ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացված դրական իրական արժեքով:

33 Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային բնույթ ունեցող պարտավորությունների հետ կապված ռիսկեր

Խուճբը իր հաճախորդներին ընձեռում է երաշխիքների և ակրեդիտիվների ստացման հնարավորություն, որոնց գծով Խճբի մոտ կարող է անհրաժեշտություն ծագել հաճախորդների անունից կատարելու վճարումներ: Հաճախորդները վճարումները կատարում են պայմանագրերում ամրագրված պայմանների համաձայն: Խուճբը կրում է ռիսկեր, որոնք համարժեք են վարկային ռիսկերին, և նվազեցվում են նույն ընթացակարգերի և ռիսկի վերահսկման քաղաքականության վարման շնորհիվ:

Վարկային ռիսկի առավելագույն չափը ֆինանսական գործիքների գծով

Ռիսկի առավելագույն չափը ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվության տարրերի վրա, ներառյալ ածանցյալ գործիքները, գտման և գրավի պայմանագրերի միջոցներով ռիսկը մեղմացնելու ազդեցությունից առաջ, ներկայացված է հաշվեկշռային արժեքով:

Իրական արժեքով ներկայացված ֆինանսական գործիքների դեպքում, հաշվեկշռային արժեքը արտահայտում է ընթացիկ վարկային ռիսկը, բայց ոչ ռիսկի առավելագույն չափը, որը կարող է առաջանալ արժեքի փոփոխությունից:

Արժեզրկման գնահատում

Խուճբը ԱՎԿ-ն հաշվարկում է հավանականությամբ կշռված մի շարք սցենարներով՝ գնահատելու ակնկալվող դրամական միջոցների պակասորդները, զեղչված արդյունավետ տոկոսադրույքի մոտարկմամբ: Դրամական միջոցների պակասորդը կազմակերպության ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի միջև տարբերությունն է: ԱՎԿ հաշվարկի մեխանիզմները ներկայացված են ստորև, և դրանց հիմնական տարրերը հետևյալն են՝

- PD** **Դեֆոլտի հավանականությունը** որոշակի ժամանակային հորիզոնի ընթացքում դեֆոլտի հավանական լինելու գնահատումն է: Դեֆոլտը միայն կարող է տեղի ունենալ գնահատված ժամանակահատվածում որոշակի պահի, եթե գործիքը նախկինում չի ապաճանաչվել և դեռևս պորտֆելում է:
- EAD** **Դեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեքը ապագա դեֆոլտի ամսաթվի դրությամբ** գործիքի գնահատված արժեքն է՝ հաշվի առնելով հաշվետու ամսաթվից հետո ակնկալվող փոփոխությունների ազդեցությունը, ներառյալ մայր գումարի և տոկոսների վճարումները՝ պայմանագրով նախատեսված կամ այլ կերպ, բաց թողնված վճարումների վրա հաշվեգրված տոկոսները և այլն:
- LGD** **Դեֆոլտի դեպքում կորստի չափը** դրամական միջոցների կորստի գնահատումն է, որն առաջանում է, երբ որոշակի պահի տեղի է ունենում դեֆոլտ: Դա պայմանագրով սահմանված դրամական միջոցների հոսքերի և այն դրամական միջոցների հոսքերի տարբերությունն է, որոնք վարկատուն ակնկալում է ստանալ՝ ներառյալ գրավների իրացումից միջոցները: Այն սովորաբար արտահայտվում է որպես դեֆոլտի դեպքում գործիքի արժեքից (EAD) տոկոս:

ԱՎԿ պահուստը հիմնվում է վարկային վնասների վրա, որոնք ակնկալվում է, որ կառաջանան ակտիվի կյանքի ընթացքում (ակտիվի կյանքի ընթացքում ակնկալվող վարկային վնաս կամ ԱՎԱՎԿ), եթե առկա չէ վարկային ռիսկի զգալի աճ սկզբնական ճանաչումից հետո, որի դեպքում պահուստը հիմնվում է 12 ամսվա ընթացքում ակնկալվող վարկային վնասի վրա (12ամԱՎԿ): 12ամԱՎԿ-ը ԱՎԱՎԿ-ի այն մասն է, որը ներկայացնում է ֆինանսական գործիքի գծով պարտավորությունների չկատարման դեպքերի արդյունք հանդիսացող ԱՎԿ-ները, որոնք հնարավոր են հաշվետու ամսվան հաջորդող 12 ամիսների ընթացքում: Ինչպես ԱՎԱՎԿ-ն, այնպես էլ 12ամԱՎԿ-ն հաշվարկվում են անհատական կամ խմբային հիմունքով՝ ելնելով ֆինանսական գործիքների համապատասխան պորտֆելի բնույթից:

Խուճբը քաղաքականություն է սահմանել՝ յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտին իրականացնել գնահատում՝ արդյոք ֆինանսական գործիքի վարկային ռիսկը զգալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից հետո, հաշվի առնելով ֆինանսական գործիքի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում դեֆոլտ տեղի ունենալու ռիսկի փոփոխությունը: Վերոնշյալ գործընթացի հիման վրա, Խուճբը խմբավորում է իր վարկերը՝ ըստ փուլերի, ինչպես նկարագրված է ստորև:

33 Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

- Փուլ 1:** Սկզբնական ճանաչման ժամանակ հստակ պահուստ է ճանաչում 12 ամսվա ԱՎԿ-ի հիման վրա: 1-ին փուլի վարկերը ընդգրկում են նաև գործիքներ, որոնց դեպքում վարկային ռիսկը բարելավվել է, և վարկը վերադասակարգվել է 2-րդ փուլից:
- Փուլ 2:** Երբ գործիքի վարկային ռիսկը զգալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից հետո, հստակ պահուստը ճանաչում է վարկի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող վարկային կորուստների (ԱՎԱՎԿ) համար: 2-րդ փուլի վարկերը ընդգրկում են նաև գործիքներ, որոնց դեպքում պարտքային ռիսկը բարելավվել է, և վարկը վերադասակարգվել է 3-րդ փուլից:
- Փուլ 3:** Ակտիվը համարվում է արժեզրկված:
- ՓՕՈՒ:** Ձեռք բերված կամ ստեղծված՝ արժեզրկված (ՓՕՈՒ) ակտիվները ֆինանսական ակտիվներ են, որոնք արժեզրկված են սկզբնական ճանաչման ժամանակ: Տվյալ ակտիվները սկզբնական ճանաչման ժամանակ հաշվառվում են իրական արժեքով, և տոկոսային եկամուտը հետագայում ճանաչվում է վարկային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքի հիման վրա: ԱՎԿ-ն միայն ճանաչվում կամ ապաճանաչվում է այնքանով, որքանով որ հետագայում փոխվում է ակտիվի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող վարկային կորուստների գնահատականը:

Դեֆոլտի սահմանումը և ձեռնարկվող միջոցառումները

հստակ ֆինանսական գործիքը համարում է դեֆոլտի ենթարկված և, հետևաբար, Փուլ 3 (վարկային տեսանկյունից արժեզրկված) ԱՎԿ-ի հաշվարկների համար բոլոր այն դեպքերում, երբ.

- վարկառուն ունի 91 օր ժամկետանց պարտավորություն իր պայմանագրային վճարումների գծով.
- տվյալ վարկառուի բոլոր պարտավորությունները, եթե դրանցից առնվազն մեկը Բանկում և/կամ այլ ֆինանսական կազմակերպություններում 90 օրից ավելի ժամկետանց է (ներառյալ ֆիզիկական անձի և անհատ ձեռնարկատիրոջ պատկանելությունը).
- տվյալ վարկառուի բոլոր պարտավորությունները, եթե փոխկապակցված անձանց պարտավորություններից առնվազն մեկը Բանկում 90 օրից ավելի ժամկետանց է.
- վարկառուի անբարենպաստ ֆինանսական վիճակի պատճառով վերաֆինանսավորված կամ վերանայված ակտիվներ, որոնք Բանկում ավելի քան 30 օր ժամկետանց են:
- տվյալ վարկառուի բոլոր պարտավորությունները, եթե դրանցից առնվազն մեկը Բանկում ենթակա է վերաֆինանսավորման կամ վերանայման, և որը ավելի քան 30 օր ժամկետանց է:

հստակ բանկերին տրված վարկերը համարում է դեֆոլտի ենթարկված և անմիջապես ձեռնարկում է քայլեր, եթե գործընկերը հաշվետու ամսաթվի վերջի դրությամբ չի վճարել հաշվեզրկված տոկոսները (արժեկտրոնները) և/կամ հիմնական գումարը ավելի քան 15 աշխատանքային օր:

Ֆինանսական գործիքը նաև համարվում է արժեզրկված՝ հիմք ընդունելով սահմանված այլ քանակական և որակական գործոններ, ինչպիսիք են փոխկապակցված անձանց տրամադրված վարկերի որակը, վերանայման կարգավիճակը, ինչպես նաև ֆինանսական մոնիտորինգի արդյունքները, որոնք հաստատվում են ղեկավարության կողմից:

- փոխկապակցված կողմերին տրամադրված վարկերի որակը.
- վերանայման կարգավիճակը,
- ֆինանսական մոնիտորինգի արդյունքները, որոնք հաստատվում են ղեկավարության կողմից,
- վարկի ապահովման նվազեցում՝ գրավատուի կողմից գրավի լրիվ կամ մասնակի կորստի, ֆիզիկական վնասի կամ ապօրինի վաճառքի կամ շուկայական արժեքի նվազման պատճառով վարկի ապահովության գործակիցի նվազման հետևանքով.
- վարկերի կենտրոնացումը այլ անձանց, ներառյալ կենտրոնացումը ընտանիքի անդամների շրջանում

վարկառուի կողմից վարկերի մարումից հրաժարվելը և 30-ից ավելի ժամկետանց օրերի առկայությունը. Այս չափանիշը վերաբերվում է բոլոր վարկերին, որոնց նկատմամբ կիրառվում է մոնիտորինգի եզրակացությունը.

33 Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

- Ֆորս-մաժորային հանգամանքները՝ վարկառուի կամ միակ սեփականատիրոջ մահը, հաշմանդամությունը, ծանր հիվանդությունները: Այս չափանիշը կիրառվում է հաճախորդի բոլոր վարկերի նկատմամբ, և
- բնական աղետներ կամ համաճարակներ. Այս չափանիշը վերագրվում է բոլոր այն վարկերին, որոնց նկատմամբ կիրառվում է մոնիտորինգի եզրակացությունը:

Հաճախորդի անվճարունակության որակական գնահատման շրջանակներում Խումբը նաև դիտարկում է տարատեսակ դեպքերը, որոնք կարող են վկայել վճարման անհավանականության մասին: Նման դեպքեր տեղի ունենալու պարագայում, Խումբը մանրամասն դիտարկում է, թե արդյոք տվյալ դեպքի արդյունքում հաճախորդը պետք է ճանաչվի անվճարունակ և դասակարգվի Փուլ 3-ում՝ ԱՎԿ հաշվարկման նպատակով, թե համապատասխանում է Փուլ 2-ի կիրառմանը:

Դեֆոլտի հավանականության գնահատման գործընթացը

Գանձապետական և միջբանկային հարաբերություններ

Խմբի գանձապետական և միջբանկային հարաբերությունները և գործընկերները իրենցից ներկայացնում են ֆինանսական ծառայություններ մատուցող կազմակերպություններ, բանկեր, բրոքերներ-դիլերներ, արտարժույթի առջուկվածառք իրականացնող ընկերություններ և քլիրինգային ընկերություններ: Այս հարաբերությունների առումով Խմբի ֆինանսական ռիսկերի կառավարման բաժինը գնահատում է հրապարակայնորեն հասանելի տեղեկատվությունը, մասնավորապես ֆինանսական տեղեկատվությունը և այլ արտաքին տվյալներ, օր՝ արտաքին վարկանիշները:

Հաճախորդներին տրված վարկեր

Խմբավորում

Հաճախորդներին տրված վարկերի, որոնք պատկանում են Փուլ 1-ին և Փուլ 2-ին, ինչպես նաև անհատապես ոչ Եական Փուլ 3-ին պատկանող վարկերի համար, Խումբը հաշվարկում է ԱՎԿ պորտֆելի մակարդակով: Խումբն առանձնացնում է պորտֆելների հետևյալ տեսակները.

- կորպորատիվ վարկեր,
- սպառողական վարկեր,
- գյուղատնտեսական վարկեր,
- հիփոթեքային վարկեր,
- այլ (վարկային քարտեր և ոսկու գրավով ապահովված վարկեր):

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով դեֆոլտի հավանականությունը հիմնվում է անցյալ ժամանակաշրջանների տեղեկությունների վրա և հաշվարկվում է հավանականության փոփոխության մատրիցաներով՝ հիմք ընդունելով վարկային պորտֆելների ժամկետայնության վերաբերյալ առկա տեղեկությունները: Հավանականությունները հաշվարկվում են որպես 12 ամիս ժամանակաշրջանի ընթացքում դեֆոլտ կատեգորիաների միջև փոխանցվող վարկերի մասնաբաժինը ընդհանուր վարկերի նկատմամբ ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ: Դեֆոլտի հավանականությունը հաշվարկելիս Խումբը դիտարկում է կանխատեսվող մակրոտնտեսական ցուցանիշները, որոնք ունեն Եական ազդեցություն դեֆոլտի հավանականության վրա՝ հաշվարկված ըստ ժամանակային շարքերի ռեգրեսիայի վերլուծության:

Հիմք ընդունելով մակրոտնտեսական պարամետրերի պատմական կանխատեսումների գնահատման շեղումները փաստացի միտումներից՝ մակրոտնտեսական զարգացման երեք սցենարները ուղղված են երեք դեֆոլտի հավանականության PIT մատրիցների վերջնական արդյունքին, որոնք կշռված են 15%, 70% և 15% հավանականություններով՝ լավագույն, բազային և վատագույն սցենարներին համապատասխան:

Դեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեքը

Դեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեքը (EAD) իրենից ներկայացնում է արժեզրկման գնահատման ենթակա ֆինանսական գործիքների համախառն հաշվեկշռային արժեքը, որը հաշվի է առնում ինչպես հաճախորդի ունակությունը մեծացնելու իր վարկի գումարը դեֆոլտին մոտենալու դեպքում, այնպես էլ հնարավոր վաղաժամկետ մարումները: Փուլ 1-ում գտնվող ակտիվների համար Խումբը գնահատում է 12 ամսվա ընթացքում հնարավոր դեֆոլտի հավանականությունը 12ամսվա հաշվարկելու նպատակով:

33 Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Փուլ 2, Փուլ 3 դասերին պատկանող և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվների համար դեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեքը դիտարկվում է գործիքների ողջ կյանքի տևողության ընթացքում տեղի ունեցող դեպքերի համար:

Դեֆոլտի ժամանակ կորստի չափը

Խումբը դեֆոլտի ժամանակ կորստի չափը հաշվարկելու նպատակով օգտագործում է դեֆոլտի ամսաթվից հետո վերականգնումների վերաբերյալ պատմական տվյալները բոլոր դեֆոլտի ենթարկված վարկերի կտրվածքով: Դեֆոլտի ժամանակ կորստի չափը հաշվարկելու համար PD PIT-ի գնահատման համար օգտագործվող նախնական խմբավորումը հետագայում ենթարկվում է ենթախմբավորման՝ ըստ գրավի տեսակի: Դրամական միջոցների հոսքերի վերաբերյալ ողջ տեղեկատվությունը հավաքագրվում է դեֆոլտի ամսաթվից հետո՝ ըստ LGD խմբերի: Ժամանակային կտրվածքով վերջին ժամկետանց վարկերի համար հնարավոր վերադարձի հավանականությունը գնահատվում է նախկինում ժամկետանց վարկերի պոպուլյացիայի զարգացման գործակցով: Տվյալ շրջանակներում հաշվի են առնվում հավաքագրման քաղաքականության ցանկացած փոփոխություն: Հավաքագրվում է դեֆոլտի ամսաթվից հետո դրամական միջոցների հոսքերի վերաբերյալ ողջ տեղեկատվությունը և գեղջվում դեֆոլտի ամսաթվի դրությամբ՝ միջին արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի օգտագործմամբ, յուրաքանչյուր LGD խմբի գծով: Դրամական միջոցների հոսքերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներառում է բոլոր տեսակի դրամական ներհոսքերը ժամկետանց վարկերի գծով (վարկերի մարումից ստացված միջոցներ, երաշխավորից ստացված միջոցներ, գրավի առարկայի վաճառքից ստացված միջոցներ և այլն):

Վարկային ռիսկի զգալի աճ

Խումբը սահմանել է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ֆինանսական գործիքի վարկային ռիսկի զգալի աճի հայտանիշները՝ սկզբնական ճանաչման պահից ի վեր գնահատելու քաղաքականություն: Խումբն որպես հիմնական հայտանիշ է օգտագործում վարկերի ժամկետանց օրերի քանակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը: Խումբը համարում է, որ վարկային ռիսկը զգալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչման պահից հետո, եթե պայմանագրային վճարումները ուշացվել են ավելի քան 30 օրով:

Վարկային ռիսկի աճը գնահատելիս Խմբի ղեկավարությունը նաև առաջնորդվում է հետևյալ գործոններով՝

- ՀՀ այլ ֆինանսական հաստատություններում տվյալ վարկառուի ժամկետանց օրերի քանակը,
- կանխորոշված փոխկապակցված կողմերի ժամկետանց օրերի քանակը,
- վարկառուի ֆինանսական պայմանների զգալի դժվարությունները,
- վարկառուի ֆինանսական պայմանների վատթարացման արդյունքում վարկի պայմանների վերանայումը,
- վարկառուի գործունեության ֆինանսական մոնիտորինգի արդյունքները:

Կանխատեսվող տեղեկատվություն և բազմակի տնտեսական սցենարներ

ԱՎԿ մոդելներում Խումբը հիմնվում է կանխատեսվող տեղեկատվության լայն շրջանակի վրա, մասնավորապես այնպիսի տնտեսական ելակետային տվյալների, ինչպիսիք են՝

- ՀՆԱ-ի տարեկան աճը,
- Արդյունաբերական արտադրության տարեկան աճ,
- Սպառողական գնաճ,
- Արտահանման ծավալներ,
- Ներմուծման ծավալներ,
- Ծառայությունների ոլորտի տարեկան աճ,
- ՀՆԱ-ում բանկի ընդհանուր վարկերի տեսակարար կշիռը,
- ԱՄՆ դոլարի/դրամի փոխարժեքը (ժամանակաշրջանի վերջում):

Կանխատեսվող տեղեկատվությունը Խումբը ստանում է արտաքին աղբյուրներից (Տնտեսական հետաքննությունների բաժնից, Համաշխարհային Բանկի տվյալների բազայից, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության կանխատեսումներից): 15%, 70% և 15% հավանականությունները վերագրվում են համապատասխանաբար հետևյալ սցենարներից յուրաքանչյուրին. լավատեսական, բազիսային և վատատեսական սցենարներ:

33 Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Բարձր դասի գործիքները ներառում են դրամական միջոցներով ապահովված՝ հաճախորդներին տրամադրված վարկեր: Այս վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ չի ձևավորվում՝ ելնելով գրավի բնույթից:

Գործառնական ռիսկ

Գործառնական ռիսկը համակարգի խափանման, ներքին գործընթացների անհամապատասխանության կամ ձախողման, աշխատակազմի կողմից թույլ տրված սխալների, խարդախությունների կամ արտաքին գործոնների հետևանքով հնարավոր կորուստի ռիսկն է: Երբ ներքին վերահսկողության համակարգը դադարում է գործել, գործառնական ռիսկերը կարող են վնաս հասցնել համբավին, ունենալ իրավական հետևանքներ կամ բերել ֆինանսական վնասներ: Խուճաբը չի ենթադրում, որ բոլոր գործառնական ռիսկերը վերացված են, սակայն ներքին վերահսկողության համակարգի օգնությամբ և հնարավոր ռիսկերի որոշման և համապատասխան ռեակցիայի միջոցով Խուճաբը կարող է կառավարել նման ռիսկերը: Խուճաբը գործառնական ռիսկերի կառավարման շրջանակներում ընդունել է եռաշերտ պաշտպանության մեխանիզմ: Պաշտպանության առաջին գիծը ապահովում են առաջնագծի աշխատակազմը և գործառնական կառավարման խումբը, պաշտպանության երկրորդ գիծը ապահովվում է ռիսկերի կառավարման և համապատասխանության գործառնությունների կողմից, ներքին աուդիտի գործառնությունով ապահովվում է պաշտպանության երրորդ գիծը:

Գործառնական ռիսկերի կառավարման համակարգը ներառում է հետևյալ հիմնական ասպեկտները՝ ռիսկի քարտեզագրում, միջադեպի վերլուծություն և մշտական վերահսկման գործառնություն: Ներքին վերահսկողության համակարգը ընդգրկում է պարտավորությունների արդյունավետ բաժանման, մուտքի թույլատվության, համադրման և հաստատման ընթացակարգեր, աշխատակազմի ուսուցում և գնահատում: Կառավարման խորհուրդը սահմանել է թույլատրելի ռիսկի սահմանաչափ գործառնական ռիսկի վրա:

Իրացվելիության ռիսկ և ֆինանսավորման կառավարում

Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, որ Խուճաբը սովորական կամ չկանխատեսված իրավիճակում չի կարողանա կատարել իր պարտավորությունները վերջիններիս մարման ժամանակ: Այդ ռիսկի զսպման նպատակով ղեկավարությունն ապահովել է ֆինանսավորման տարբեր աղբյուրներ՝ ի լրումն արդեն իսկ գոյություն ունեցող բանկային ավանդների հիմնական բազայի, իրականացնում է ակտիվների կառավարում հաշվի առնելով իրացվելիությունը, և ապագա դրամական հոսքերի և իրացվելիության օրական վերահսկողություն: Այդ գործընթացը ներառում է ակնկալվող դրամական միջոցների գնահատում և առաջնակարգ ապահովման միջոցի առկայություն, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորման ստացման համար:

Խուճաբը ունի բարձր իրացվելի և տարատեսակ ակտիվների պորտֆել, ինչը դրամական միջոցների հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում հեշտությամբ կիրացվի: Խուճաբը ունի նաև վարկային գծեր, ինչից այն կարող է օգտվել իրացվելիության կարիքների դեպքում: Բացի այդ, Խուճաբը ՀՀ ԿԲ-ում պահում է դրամային ավանդ (պարտադիր պահուստ), որի գումարը կախված է հաճախորդներից ներգրավված միջոցների ծավալից:

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկ Արտարժույթի ռիսկը արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքով ֆինանսական գործիքների արժեքի տատանման ռիսկն է: Ղեկավարությունը սահմանել է արտարժույթային դիրքերի սահմանաչափեր՝ հիմնվելով ԿԲ կողմից սահմանված նորմատիվների վրա: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների կառուցվածքն ըստ արժույթների:

33 Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

2023թ. Դեկտեմբերի 31

Ակտիվներ

	ՀՀ դրամ	I համբի արտարժույթ	II համբի արտարժույթ	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	49,390,412	25,260,443	3,495,411	78,146,266
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	165,287	34,670		199,957
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	67,805,539	31,497,660	120,897	99,424,096
Ներդրումային արժեթղթեր	9,907,369	11,526,594		21,433,963
Հաճախորդներին տրված վարկեր ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	329,312,417	128,456,944	33,798	457,803,159
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	59,363,915	25,162,596		84,526,511
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	2,776,644	4,573		2,781,217
Ընդամենը	518,721,583	221,943,480	3,650,106	744,315,169

Պարտավորություններ

Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	12,315,012	427,637		12,742,649
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	314,592,394	184,263,957	4,375,299	503,231,650
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	15,399,023	5,688,095		21,087,118
Այլ փոխառություններ	34,398,987	49,136,352		83,535,339
Այլ պարտավորություններ	8,233,434	580,632	33,932	8,847,998
Ստորադաս վարկեր		12,661,577		12,661,577
Ընդամենը	384,938,850	252,758,250	4,409,231	642,106,331

Չուստ դիրք

133,782,733	(30,814,770)	(759,125)	102,208,838
--------------------	---------------------	------------------	--------------------

2022թ. Դեկտեմբերի 31

Ակտիվներ

	ՀՀ դրամ	I համբի արտարժույթ	II համբի արտարժույթ	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	14,831,607	71,780,205	1,757,473	88,369,285
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	323,333	39,951		363,284
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	25,975,282	23,942,670	888,278	50,806,230
Ներդրումային արժեթղթեր	8,493,576	15,147,951	-	23,641,527
Հաճախորդներին տրված վարկեր ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	313,688,129	94,343,676	407,440	408,439,245
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	42,498,418	10,924,803	-	53,423,221
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	1,190,530	2,296		1,192,826
Ընդամենը	407,000,875	216,181,552	3,053,191	626,235,618

Պարտավորություններ

Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	9,520,758	416,876		9,937,634
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	238,538,250	181,887,223	3,743,472	424,168,945
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	4,000,705	2,205,355		6,206,060
Այլ փոխառություններ	62,584,503	21,738,649		84,323,152
Այլ պարտավորություններ	7,754,019	5,587,079	-	13,341,098
Ստորադաս վարկեր		7,805,036		7,805,036
Ընդամենը	322,398,235	219,640,218	3,743,472	545,781,925

Չուստ դիրք

84,602,640	(3,458,666)	(690,281)	80,453,693
-------------------	--------------------	------------------	-------------------

34 Իրական արժեքի չափում

Իրական արժեքի չափման գործընթաց

Խմբի ղեկավարությունը սահմանում է ինչպես իրական արժեքի պարբերաբար չափման քաղաքականությունն ու ընթացակարգերը, օրինակ՝ չգնանշվող առևտրային, իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող արժեթղթերի, ածանցյալ ֆինանսական գործիքների, ներդրումային գույքի և շենքերի համար, այնպես էլ իրական արժեքի ոչ պարբերաբար չափման քաղաքականությունը, օրինակ՝ վաճառքի համար պահվող ակտիվների համար:

Արտաքին գնահատողները ներգրավվում են նշանակալի ակտիվների գնահատման համար, ինչպիսիք են հողը և շենքերը, փոխադրամիջոցները: Արտաքին գնահատողների ներգրավումը որոշվում է ղեկավարության կողմից: Ընտրությունը կատարվում է՝ հիմնվելով այնպիսի չափանիշների վրա, ինչպիսիք են շուկայի մասին տեղեկացվածությունը, վարկանիշը, անկախությունը և մասնագիտական ստանդարտների պահպանումը:

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին ղեկավարությունը վերլուծում է այն ակտիվների և պասիվների արժեքների փոփոխությունները, որոնք ենթակա են վերագնահատման Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համաձայն: Այս վերլուծությունների համար ճշտվում են հիմնական տվյալները, որոնք կիրառվել են նախորդ գնահատման ժամանակ՝ համադրելով գնահատման հաշվարկի տեղեկատվությունը պայմանագրերի և այլ համապատասխան փաստաթղթերի հետ:

Ղեկավարությունը Խմբի անկախ գնահատողների հետ միասին համեմատում է յուրաքանչյուր ակտիվի և պարտավորության իրական արժեքի փոփոխությունը յուրաքանչյուր համապատասխան արտաքին աղբյուրների հետ՝ որոշելու համար տվյալ փոփոխության հիմնավորված լինելը:

Իրական արժեքի հիերարխիա

Գնահատման մոդելների միջոցով ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքները որոշելու և բացահայտելու համար Խումբը օգտագործում է հետևյալ հիերարխիան:

- 1-ին մակարդակ. համանման ակտիվների կամ պարտավորությունների համար ակտիվ շուկայում գնանշված գներ (չճշգրտված),
- 2-րդ մակարդակ. գնահատման մոդելներ, որոնցում բոլոր նշանակալի ելակետային տվյալներն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն դիտարկելի են շուկայական տվյալներից,
- 3-րդ մակարդակ. գնահատման մոդելներ, որտեղ իրական արժեքի չափման համար Էական նշանակություն ունեցող ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալները շուկայում դիտարկելի չեն:

Իրական արժեքի վերաբերյալ տեղեկատվության բացահայտման նպատակով Խումբը առանձնացրել է ակտիվների և պարտավորությունների դասեր՝ հիմնվելով ակտիվների և պարտավորությունների բնույթի, առանձնահատկությունների, ռիսկերի, ինչպես նաև իրական արժեքի հիերարխիայի վրա:

34 Իրական արժեքի չափում (շարունակություն)

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Հազ. ՀՀ դրամ	Իրական արժեքի չափումը՝ օգտագործելով			Ընդամենը
	Ակտիվ շուկայում գնանշվող գներ (1-ին մակարդակ)	Էական դիտարկելի ելակետային և տվյալներ (2-րդ մակարդակ)	Էական ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ (3-րդ մակարդակ)	
Իրական արժեքով չափվող ակտիվներ և պարտավորություններ				
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ				
- Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	199,957	-	199,957
Բաժնային գործիքներ	2,775,053	-	-	2,775,053
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ				
Պարտքային գործիքներ	-	18,534,900	-	18,534,900
Բաժնային գործիքներ	11,343	-	-	11,343
Չգնանշված բաժնային արժեթղթեր-ընկերություններ ՀՀ-ում	-	-	101,640	101,640
Ոչ ֆինանսական ակտիվներ				
Հիմնական միջոցներ՝ հող և շինություններ, փոխադրամիջոցներ	-	-	11,929,139	11,929,139
Ակտիվներ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	22,665,289	55,480,977	-	78,146,266
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	-	32,832,740	66,591,356	99,424,096
Պարտքային արժեթղթեր ամորտիզացված արժեքով	-	-	-	-
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	-	-	84,526,511	84,526,511
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	-	457,803,159	457,803,159
Պարտավորություններ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	-	189,413,283	313,818,367	503,231,650
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր՝ ՀՀ-ում թողարկված պարտատոմսեր	-	21,087,118	-	21,087,118
Բանկերի նկատմամբ պահանջներ	-	428,504	12,314,145	12,742,649
Ստորադաս վարկեր	-	-	12,661,577	12,661,577
Այլ փոխառու միջոցներ	-	-	83,535,339	83,535,339
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	8,847,998	8,847,998

34 Իրական արժեքի չափում (շարունակություն)

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Հազ. ՀՀ դրամ	Իրական արժեքի չափումը՝ օգտագործելով			Ընդամենը
	Ակտիվ շուկայում գնանշվող գներ (1-ին մակարդակ)	Էական դիտարկելի ելակետային և տվյալներ (2-րդ մակարդակ)	Էական ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ (3-րդ մակարդակ)	
Իրական արժեքով չափվող ակտիվներ և պարտավորություններ				
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ				
- Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	363,284	-	363,284
Բաժնային գործիքներ	2,153,118	-	-	2,153,118
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ				
Պարտքային գործիքներ	-	21,285,791	-	21,285,791
Բաժնային գործիքներ	10,638	-	-	10,638
Չգնանշված բաժնային արժեթղթեր-ընկերություններ ՀՀ-ում	-	-	101,640	101,640
Ոչ ֆինանսական ակտիվներ				
Հիմնական միջոցներ՝ հող և շինություններ, փոխադրամիջոցներ	-	-	12,824,138	12,824,138
Ակտիվներ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	21,703,944	66,665,341	-	88,369,285
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	-	24,453,149	26,353,081	50,806,230
Պարտքային արժեթղթեր ամորտիզացված արժեքով	-	-	90,340	90,340
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	-	-	53,423,221	53,423,221
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	-	-	1,528,986	1,528,986
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	-	408,439,245	408,439,245
Պարտավորություններ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	-	179,310,388	244,858,557	424,168,945
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր՝ ՀՀ-ում թողարկված պարտատուներ	-	6,206,060	-	6,206,060
Բանկերի նկատմամբ պահանջներ	-	6,444,304	3,493,330	9,937,634
Ստորադաս վարկեր	-	-	7,805,036	7,805,036
Այլ փոխառու միջոցներ	-	-	84,323,152	84,323,152
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	13,341,098	13,341,098

34 Իրական արժեքի չափում (շարունակություն)

Իրական արժեքով չհաշվառվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը

Գնահատման մեթոդներ և ենթադրություններ

Ստորև նկարագրված են այն մեթոդներն ու ենթադրությունները, որոնք օգտագործվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում իրական արժեքով արտացոլված ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը որոշելու համար, ինչպես նաև իրական արժեքով չարտացոլված այն հոդվածների իրական արժեքը որոշելու համար, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է:

Ակտիվներ, որոնց իրական արժեքը մոտ է հաշվեկշռային արժեքին

Ենթադրվում է, որ իրացվելի և մարման կարճ ժամկետ (մինչև երեք ամիս) ունեցող ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների իրական արժեքը մոտավորապես համարժեք է իրենց հաշվեկշռային արժեքին: Սույն ենթադրությունը նաև կիրառվում է ցպահանջ ավանդների և անժամկետ ինսայդական հաշիվների նկատմամբ:

Ոչ ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի չափումը

Գույքի իրական արժեքը որոշվել է շուկայական համադրելի մեթոդի կիրառմամբ: Հողամասի և շենքերի գնահատված իրական արժեքները դասակարգվում են իրական արժեքի հիերարխիայի 3-րդ մակարդակում: Սա նշանակում է, որ գնահատողի կողմից կատարված գնահատումները հիմնված են շուկայական գործարքների գների վրա՝ նշանակալի ճշգրտմամբ, հաշվի առնելով կոնկրետ գույքի բնույթը, գտնվելու վայրը կամ վիճակը:

Այդ ակտիվների իրական արժեքները գնահատվում են անկախ, մասնագիտական որակավորում ունեցող և անհրաժեշտ լիցենզիաների տիրապետող՝ գույքի գնահատողների կողմից իրականացված գնահատումների հիման վրա: Նշանակալից ելակետային տվյալները և ենթադրությունները մշակվում են ղեկավարության հետ սերտ խորհրդակցությամբ: Լրացուցիչ տեղեկությունները ներկայացված են ստորև:

Հող և շենքեր

Գրասենյակի հողերի և շենքերի իրական արժեքները գնահատվում են եկամտի և շուկայական մոտեցումներով: Եկամուտի մոտեցումը կիրառվել է վարձակալությունից ստացված եկամտի գնահատված հոսքի կապիտալացմամբ՝ առանց կանխատեսվող գործառնական ծախսերի, օգտագործելով շուկայական եկամտաբերությունից բխող զեղչման դրույքաչափը, որը ենթադրվում է նմանատիպ անշարժ գույքի գծով վերջին գործարքներից: Երբ փաստացի վարձավճարը Էականորեն տարբերվում է գնահատված վարձավճարներից, ճշգրտումներ են կատարվում վարձակալության գնահատված արժեքի նկատմամբ: Վարձակալված գույքից դրամական միջոցների ներհոսքը գնահատելիս հաշվի է առնվում զբաղվածության ներկա մակարդակը, առկա վարձակալության պայմանները և ապագա վարձակալություններից վարձակալական վճարների ակնկալիքները շենքերի տնտեսական մնացորդային տևողության ընթացքում:

Առավել նշանակալի ելակետային տվյալները, որոնցից որևէ մեկը դիտարկելի չէ, վարձակալության գնահատված արժեքն է, թափուրության մակարդակի և զեղչի դրույքաչափի վերաբերյալ ենթադրությունները: Գնահատված իրական արժեքը մեծանում է, եթե գնահատված վարձակալությունը մեծանում է, թափուրության մակարդակը նվազում է կամ եթե զեղչման տոկոսադրույքը (շուկայական եկամտաբերությունը) նվազում է: Ընդհանուր գնահատումները զգայուն են բոլոր երեք ենթադրությունների նկատմամբ: Ղեկավարությունը համարում է, որ ողջամտորեն հնարավոր այլընտրանքային ենթադրությունների շրջանակը ամենամեծն է վարձակալության արժեքների և թափուրության մակարդակների համար, և որ կա նաև փոխկապակցվածություն այս տվյալների միջև:

Շուկայական մոտեցումն արտացոլում է նմանատիպ գույքի համար վերջին շուկայական գործարքների դիտարկելի գները և ներառում է գույքին բնորոշ գործակցիներով ճշգրտումներ՝ ներառյալ չափը, գտնվելու վայրը, շենքի շինարարական-ինժեներական առանձնահատկությունները, տեխնիկական (ֆիզիկական) վիճակը, ծանրաբեռնվածությունը և օգտագործման նպատակը:

Նշանակալի ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներից է՝ ճշգրտումը գույքին բնորոշ գործակիցներով: Այս ճշգրտման չափն ու ուղղությունը կախված է նմանատիպ գույքի դիտարկելի շուկայական գործարքների քանակից և բնութագրերից, որոնք օգտագործվում են որպես գնահատման մեկնարկային կետ: Չնայած այս ելակետային տվյալնը սուբյեկտիվ դատողություն է, ղեկավարությունը գտնում է, որ ընդհանուր առմամբ ողջամտորեն հնարավոր այլընտրանքային ենթադրությունները եական ազդեցություն չեն ունենա գնահատման վրա:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքները, որոնք գնահատվում են օգտագործելով շուկայական ելակետային տվյալներ, հիմնականում տոկոսային և արժույթային սվոպեր են և արտարժույթային ֆորվարդ պայմանագրեր: Ամենահաճախ կիրառվող գնահատման մեթոդները ներառում են ֆորվարդների գնորոշման և սվոպ մոդելներ՝ օգտագործելով ներկա արժեքի հաշվարկներ: Այս մոդելները հաշվի են առնում տարբեր ելակետային տվյալներ, ինչպիսիք են՝ գործընկերների վարկունակությունը, արտարժույթի սփոթ և ֆորվարդ դրույքները և տոկոսադրույքի կորը:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Գնահատման մեթոդների և գնորոշման մոդելների միջոցով գնահատված իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերը հիմնականում բաղկացած են ՀՀ Կառավարության պարտատոմսերից: Այդ արժեթղթերը գնահատվում են եկամտաբերության կորի միջոցով, ինչը ընդգրկում է շուկայի կողմից դիտարկելի և ՀՀ ԿԲ կողմից հրապարակված տվյալներ:

35 Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության վերլուծություն

Ստորև աղյուսակը ներկայացնում է ակտիվների և պարտավորությունների վերլուծությունն՝ ըստ դրանց վերականգնման կամ մարման ժամկետների:

2023թ. դեկտեմբերի 31	Չաշխատող		ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	Մարմանը մնացել է			5 տարուց ավելի	Անժամկետ	Ընդամենը
	ժամկետանց	ժամկետային		1-3 ամիս	3-12 ամիս	1-5 տարի			
Ակտիվներ									
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ			78,146,266						78,146,266
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ			199,957						199,957
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ			66,591,356		-	-		32,832,740	99,424,096
Ներդրումային արժեթղթեր			8,070	154,501	5,697,695	10,886,221	1,788,413	2,899,063	21,433,963
Հաճախորդներին տրված վարկեր	644,010	8,250,895	15,114,543	21,631,499	97,814,330	192,713,095	121,634,788		457,803,159
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	18,284	903,685	3,530,502	4,218,431	15,215,007	54,952,305	5,688,297		84,526,511
Այլ ֆինանսական ակտիվներ			2,781,217						2,781,217
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	662,293	9,154,580	166,371,911	26,004,430	118,727,033	258,551,621	129,111,498	35,731,803	744,315,169
Պարտավորություններ									
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ			1,511,016	373,973	9,997,694	859,966	-	-	12,742,649
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ			205,366,218	48,932,110	166,593,957	77,765,752	4,573,614		503,231,650
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր				150,042	119,102	20,817,975			21,087,118
Այլ փոխառություններ			717,520	4,088,781	8,877,624	57,949,250	11,902,164	-	83,535,339
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ			3,590,627		5,257,371				8,847,998
Ստորադաս վարկեր					105,126	1,791,600	10,764,851	-	12,661,577
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	-	-	211,185,380	53,544,906	190,950,873	159,184,542	27,240,629	-	642,106,330
<i>Չուտ իրացվելիության ճեղքվածք</i>	662,293	9,154,580	(44,813,469)	(27,540,476)	(72,223,840)	99,367,079	101,870,869	35,731,803	102,208,839
<i>Կուտակային իրացվելիության ճեղքվածք</i>			(34,996,596)	(62,537,072)	(134,760,912)	(35,393,833)	66,477,036	102,208,839	

35 Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության վերլուծություն (շարունակություն)

2022թ. Դեկտեմբեր 31	Չաշխատող		Գլխահանջ և մինչև 1 ամիս	Մարմանը մնացել է						
	ժամկետանց	ժամկետային		1-3 ամիս	ժամկետանց	ժամկետային	Գլխահանջ և մինչև 1 ամիս	1-3 ամիս	ժամկետանց	
Ակտիվներ										
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	-	88,369,285	-	-	-	-	-	-	88,369,285
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	-	36,273	-	-	327,011	-	-	-	363,284
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	-	-	25,255,153	-	-	1,097,928	-	24,453,149	-	50,806,230
Ներդրումային արժեթղթեր	-	-	8,033	4,799,078	1,664,959	14,208,066	695,994	2,265,396	-	23,641,527
Հաճախորդներին տրված վարկեր	436,221	11,686,759	9,192,960	19,252,386	96,791,863	212,841,439	57,528,223	709,394	-	408,439,245
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	10,020	218,607	1,819,257	2,525,913	8,618,799	40,230,625	-	-	-	53,423,221
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	-	-	1,192,826	-	-	-	-	-	-	1,192,826
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	446,241	11,905,366	125,873,787	26,577,377	107,075,621	268,705,069	58,224,217	27,427,939	-	626,235,618
Պարտավորություններ										
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	-	-	9,863,194	-	-	74,440	-	-	-	9,937,634
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	-	-	194,380,096	22,903,718	130,493,026	71,613,816	4,778,290	-	-	424,168,945
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	-	-	-	4,023,967	2,182,093	-	-	-	6,206,060
Այլ փոխառություններ	-	-	846,791	3,751,451	18,712,831	55,716,333	5,295,746	-	-	84,323,152
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	6,581,358	3,998,386	2,761,354	-	-	-	-	13,341,098
Ստորադաս վարկեր	-	-	-	77,345	12,044	7,715,647	-	-	-	7,805,036
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	-	-	211,671,439	30,730,900	156,003,222	137,302,329	10,074,036	-	-	545,781,925
Զուտ իրացվելիության ձեռքվածք	446,241	11,905,366	(85,797,652)	(4,153,523)	(48,927,601)	131,402,740	48,150,181	27,427,939	-	80,453,693
Կուտակային իրացվելիության ձեռքվածք	-	-	(73,446,045)	(77,599,567)	(126,527,168)	4,875,572	53,025,753	80,453,693	-	-

Ժամկետայնության վերլուծությունը չի արտացոլում հաճախորդների ընթացիկ հաշիվների և ցլխահանջ ավանդների պատմական կայունությունը: Պատմականորեն դրանց մարումը տեղի է ունեցել ավելի երկար ժամանակահատվածում, քան ցույց է տրվում տվյալ աղյուսակում: Դրանց մնացորդները աղյուսակներում ընդգրկվում են մինչև մեկ տարի ժամանակահատվածի մնացորդներում:

36 Կապակցված կողմերի բացահայտումներ

ՀՀՍՍ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտումներ» ստանդարտի համաձայն կողմերը համարվում են կապակցված, եթե կողմերից մեկը հնարավորություն ունի վերահսկել կամ նշանակալի ձևով ազդել մյուս կողմի գործառնական և ֆինանսական որոշումների վրա: Կողմերի կապակցված լինելը որոշելիս հաշվի է առնվում կողմերի փոխհարաբերությունների բովանդակությունը, այլ ոչ միայն դրանց իրավական ձևը:

Կապակցված կողմերը կարող են այնպիսի գործարքների մեջ մտնել, որոնք չէին իրականացվի ոչ կապակցված կողմերի միջև, և կապակցված կողմերի միջև իրականացվող գործարքների գներն ու պայմանները կարող են տարբերվել ոչ կապակցված կողմերի հետ գործարքների գներից և պայմաններից:

Կապակցված կողմերի հետ գործառնությունների գծով մնացորդները հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ ներկայացված են ստորև.

Հազ. ՀՀ դրամ

	2023թ. Դեկտեմբեր 31		2022թ. Դեկտեմբեր 31	
	Մայր կազմակերպություն	Առանցքային ղեկավար անձնակազմ և նրանց ընտանիքի անդամներ	Մայր կազմակերպություն	Առանցքային ղեկավար անձնակազմ և նրանց ընտանիքի անդամներ
Համախառն չմարված վարկեր հունվարի 1-ի դրությամբ	2,127,184	971,585	768,800	346,064
Տարվա ընթացքում տրամադրված վարկեր	638,672	941,667	2,123,658	1,283,469
Տարվա ընթացքում վարկերի մարումներ	(583,349)	(752,215)	(768,800)	(658,991)
Այլ շարժեր	92,645	3,490	3,526	1,043
Համախառն չմարված վարկեր	2,275,152	1,164,526	2,127,184	971,585
Հանած՝ արժեզրկման գծով պահուստը	(6,754)	(3,185)	(6,315)	(2,657)
Չուտ չմարված վարկեր	2,268,398	1,161,341	2,120,869	968,928
Ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ հունվարի 1-ի դրությամբ	159	1,547,505	937,666	894,529
Տարվա ընթացքում ներգրավված ավանդներ և ընթացիկ հաշիվներ	4,640,042	4,450,085	3,519,277	4,389,706
Տարվա ընթացքում մարված ավանդներ և ընթացիկ հաշիվներ	(4,080,144)	(4,400,884)	(4,435,395)	(3,750,199)
Այլ շարժեր	2,307	63,703	(21,389)	13,469
Ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	562,363	1,660,409	159	1,547,505

37 Կապիտալի համարժեքություն

Խմբի կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են՝ համոզվել, որ Բանկի կապիտալը համապատասխանում է վերահսկողի կողմից սահմանված պահանջներին, և որ Խումբն ապահովում է ամուր վարկային վարկանիշ և ուժեղ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու և բաժնետերերի շահույթը առավելագույնի հասցնելու նպատակով:

Խումբը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումներ՝ տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ փոփոխելու համար Խումբը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժինների գումարը, կապիտալը վերադարձնել բաժնետերերին կամ բաժնետոմսեր թողարկել: Նախորդ տարիների համեմատ՝ նպատակներում, քաղաքականությունում և գործընթացներում փոփոխություններ չեն եղել:

37 Կապիտալի համարժեքություն (շարունակություն)

ՀՀ Կենտրոնական բանկը սահմանում և վերահսկում է Բանկի կապիտալի նկատմամբ պահանջներ:

Խումբը, որպես կապիտալ է ճանաչում այն հողվածները, որոնք կարգավորման համաձայն սահմանվում են որպես կապիտալ բանկերի համար: ՀՀ ԿԲ-ի կապիտալի նկատմամբ պահանջների համաձայն, որոնք հիմնված են Բազելյան համաձայնագրի դրույթների վրա, Բանկի կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների հարաբերակցությունը (նորմատիվային կապիտալի գործակից) պետք է գերազանցի սահմանված նվազագույն մակարդակը:

2023 դեկտեմբերի 31-ի և 2022թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ընդհանուր կապիտալի գործակիցը համապատասխանում է պարտադիր պահանջներին:

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ. Դեկտեմբեր 31 (աուդիտի չենթարկված)	2022թ. Դեկտեմբեր 31 (աուդիտի չենթարկված)
1-ին դասի կապիտալ	122,505,579	91,866,748
2-րդ դասի կապիտալ	15,241,604	11,744,252
Ընդհանուր կապիտալ	137,747,183	103,611,000
Ընդամենը ռիսկով կշռված ակտիվներ	698,734,440	610,690,247
Ընդամենը կապիտալ՝ արտահայտված որպես ռիսկով կշռված ակտիվներից տոկոս (ընդհանուր կապիտալի գործակից)	19.71%	16.97%

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ռիսկերի կշռման գործակիցների հիերարխիայի միջոցով, որոնք դասակարգված են ըստ բնույթի և արտացոլում են յուրաքանչյուր ակտիվի ու պայմանագրային կողմի հետ կապված վարկային, շուկայական և այլ ռիսկերի գնահատականները՝ հաշվի առնելով ցանկացած գրավ կամ երաշխիք: Նմանատիպ մոտեցում է կիրառվում չճանաչված պայմանագրային հանձնառությունների համար՝ որոշակի ճշգրտումներով, հնարավոր վնասի՝ առավել պայմանական բնույթն արտացոլելու նպատակով: